

קונטרס

הבינוני

פרשת
בראשית
תשפ"ג

שנה ה'
חוברת ג'
גליון 223

בתוספת נשיא מיוחד
מדרת שיעורים שנמסרו
בשנת תשפ"ב בענין
שנים מקרא ואחד תרנים
עם פירוש רש"י

שיעורי

הרב שמעון
שפיצער שליט"א

תשפ"ג באב תשפ"ג חיינו

קול הבינוני

בארה"ב: **718.686.8300**

ארץ ישראל: **072.257.7726**

שמעו ותחי נפשכם!

האזינו למאות שיעורים
השווים לכל נפש הנאמרים
מדי יום ביומו בכל מקצועות
התורה והחסידות מסודרים
להפליא ומלאים כל טוב.

להצטרף לקבלת
השיעורים או החוברות
באימייל ולשלוח הערות:

Tel. 718.387.1122 E.Y. 03.3096216
Email. Info@MachonHavineini.com

מפתח הענינים

יום שלישי פרשת בראשית כ"ג תשרי ה'תש"פ

ה שמחת הלב על-ידי התורה ומועדיה .....

נתן דעתו לחזור ובא הר המוריה לקראתו | התשוקה מתגברת על הצמצומים | משל למהלך באישון לילה | אהללה אלוקי ואשמחה בו ואשימה תקותי בו | חבלים נפלו לי בנעימים | בהירות המביאה לידי שמחה | והאר עינינו בתורתך | ביטול - המפתח להבנת שפת הסימנים | אהודנו בסוד עם קרובו

מדור אור החיים הק'

ערש"ק פרשת בראשית תשפ"א

י הבריאה מתקיימת על-ידי הכרת האדם במציאות הבורא .....

תולה ארץ על בלימה | זולת השבת אין השגה | ששת ימים המקבלים משבת קדשך | בין ישראל לעמים | כל מקדש שביעי | לעשות את השבת | תכלית האדם בעולמו

מדור הילולא דצדיקיא

עש"ק פרשת בראשית תשפ"א

יד הרה"ק רבי מנחם מענדיל מוויזניץ זיע"א ה'צמח צדיק' .....

שינת הצדיקים | בחינת בית המקדש | כובש רגשותיו | וירעדו אמות הסיפים | אחד המרבה ואחד הממעיט | ונתתי לך מהלכים בין העומדים | עשר אעשרנו לך | אנכי אערבנו מידי תבקשנו | ויצא אל אחיו וירא בסבלותם

סדרת שיעורים בנושא שמו"ת עם רש"י

יום ה' בראשית - כ"ד תשרי ה'תשפ"ב

טו שנים מקרא ואחד תרגום עם פירוש רש"י - חלק א' .....

לעולם ישלים אדם פרשיותיו עם הציבור | כדי שישכיל בדברים יותר | יתבונן במה שקורא | להבין ענין המצוות שבכל פרשה | מספיקין בידו ללמוד וללמד לשמור ולעשות | יצר הרע המכונה 'עניינים' | להנאתך ולטובתך | אם ראית גנב ותירוץ עמו | ירא שמים יוצא ידי שניהם | וכל שיח השדה טרם יהיה בארץ - הכרת הטוב | הדרך לחיים מאושרים | קריאת שמו"ת כדבעי רק על ידי תשלום מחיר

יום ה' פרשת נח - ב' דר"ח מרחשון תשפ"ב

כו שנים מקרא ואחד תרגום עם פירוש רש"י - חלק ב' .....

כמה לא חלי ולא מרגיש | הלימוד אשר המלך חפץ ביקרו | זה אומר בכה וזה אומר בכה | תורה שבכתב שייכת לזמן | גשמים עזים בימות הקיץ | נאו לחייך

בתורים | תחפש באשר למדת | שורש הכל נמצא בתורה | הידיעות מועילות
לתשובה | השקפת האדם נמצאת בתורה | כפירות הטובה של דור הפלגה | למדת
ששנאו המחלוקת וגדול השלום | עיקר תולדותיהם של צדיקים | קשה עתיקא
מחדתא | התשובה קודם הלימוד לשם תזכורת | מצאתי את שאהבה נפשי |
הזהירות מלקבוע מסמרות | העוסק בתשובה אינו מוגבל בזמן

יום חמישי לך לך - ח' מרחשוון תשפ"ב

שנים מקרא ואחד תרגום עם פירוש רש"י - חלק ג' . . . . . לד

איה מקום כבודו | הלומד חומש רש"י בקביעות זוכה לרוח הקודש | חומש רש"י
לפני הכל | סימן מובהק ליראת שמים | ראשית חכמה יראת ה' | ונהר יוצא מעדן
להשקות את הג'ן | מורה דרך לנבוכים | חיבור תורה שבכתב עם תורה שבע"פ |
הטעם שספרי הצדיקים ערוכים על פסוקי התורה | החיוב מוטל גם על מי שתורתו
אומנותו | אמנם כן יצר סוכן בנו | מעמד קריאת הסדרא אצל הצדיקים | האיסור
לזלזל באמירת התרגום בימינו | ואלה שמות בני ישראל | סגולה לכוונת התפילה
בשבת בבוקר

יום חמישי פרשת וירא - ט"ו מרחשוון תשפ"ב

שנים מקרא ואחד תרגום עם פירוש רש"י - חלק ד' . . . . . מד

והכינו את אשר יביאו | לעשות את השבת | מצוה מן המבחר | פתח לבי בתורתך
| כאשר תקום מן הספר | בשבת נפתחים הלבבות ושערי תורה | הפך בה והפך
בה דכולה בה | חיבור פנימי רק לאחר כמה פעמים | דמי ליה כמאן דמונח בכיסיה
| ההכנה מתחילה משבת במנחה | הקריאה מעוררת את הזמן | מנוחה ושמחה
אור ליהודים | משלחי רגל השור והחמור

יום שלישי פרשת בראשית כ"ג תשרי ה'תשפ"ג

שמחת הלב על-ידי התורה ומועדיה

יגיעו הימים הקדושים האלו ואין איש שם על לב להתעורר בהתעוררות אמתית, ושוב כשבאה נעילת החג חושב מחשבות וחשבון הנפש איך חלפו ועברו ימים מקודשים כאלה ולא פעל בהם מאומה ולא התעוררות כדבעי למעבד, ומה לו לעשות כיון שהימים כבר חלפו עברו ואי אפשר להשיב הזמן שכבר חלף והלך לו.

והנה מעשה אבות סימן לבנים, על כן סיבב השי"ת סיבובים שיעקב אבינו יעבור על מקום המקדש ולא ירגיש מאומה ושוב כשנתן דעתו לחזור קפץ הר המוריה לקראתו. **ובזה פעל לדורות שאפילו כשכבר חלפו הימים הקדושים אלא שנתן דעתו לחזור אליהם, השי"ת שולח לו גם כן אורות אלו להאיר לו מחשבו.**

התשוקה מתגברת על הצמצומים

לימדנו בעל ערוגות הבושם יסוד גדול בתורה, והוא **שעל-ידי ההשתוקקות שיש לו לאדם לחזור אל זמן מסוים או אל מקום מסוים שהאיר בו אור גדול, הוא זוכה להתגבר על הצמצום שנקרא זמן או מקום ומרגיש תיכף ומיד מאותו האור.** וביאור הדבר כי באמת האורות השונים המאירים בראש השנה וביום הכיפורים ובסוכות ובשאר מועדי השנה, הם אורות הקיימים בכל עת בעולמות העליונים, אלא שכאן בזה העולם הם מתגלים רק בזמנים מסוימים או במקומות מסוימים² (וכפי

נתן דעתו לחזור ובא הר המוריה לקראתו

בספר **ערוגת הבושם**^{*} (פרשת וזאת הברכה) כתוב לאמור: אצל יעקב אבינו ע"ה כתוב ויפגע במקום, ופירש רש"י שהלך עד חרו, וכשהגיע לחרן אמר: אפשר שעברתי על מקום שהתפללו אבותי ולא התפללתי שם?! נתן דעתו לחזור ובא הר המוריה לקראתו. ובאמת יש לתמוה היתכן שיעקב אבינו לא נתן דעתו מתחילה להתעכב במקום שהתפללו האבות הקדושים עד שהוצרך אחר כך ליתן דעתו ולחזור? וגם יש לשאול למה לו הנס שייצא הר המוריה לקראתו ומה היה חסר אם היה טורח ללכת עד לשם?

אך התשובה היא שכל מעשי האבות הם סימן לבנים, כי הנה הבורא כל עולמים יתברך שמו מאיר באור פני מלך חיים ביום ראש השנה באור היראה וממנו יוכל האדם לשאוב יראת שמים על כל ימות השנה, ושוב בעשרת ימי תשובה באור התשובה, ובפרט ביום הקדוש יום הכיפורים, ושוב בימי הסוכות זמן שמחתנו השי"ת מאיר לבות עמו ישראל באור השמחה ממנו יוכל האדם ליקח לנפשו שמחה אמיתית לשמוח בעבודת השי"ת ובתורה ובמעשים טובים כל ימות השנה.

והנה השי"ת צופה ומביט עד סוף כל הדורות ראה דור אחרון דור עני ואביון שבו

א. להגה"צ רבי משה גרינוואלד אבד"ק חוסט צצוק"ל מגדולי רבני הונגריה, מתלמידי ה'כתב סופר' בפרשבורג. הסתופף בצל הרה"ק ה'דברי יחזקאל' משינאווא ובצל האדמו"ר מבעלזא זיע"א.
ב. ראה שולחן ערוך הרב אורח חיים סימן א ס"ה.

והנמשל: **בימות החג הקב"ה שולח לנו אגרת והאהבה מתעוררת בינינו באמרנו אתה בחרתנו מכל העמים אהבת אותנו ורצית בנו... אכן גם כי עברו ימות החג, עדיין אנו יכולים להוציא את האגרת ממחבואה ובכך לזכות להארת החג ולשמח את לבנו.**

משל למהלך באישון לילה

במסכת סוטה (כא, א) איתא: משל לאדם שהיה מהלך באישון לילה ואפילה ומתיירא מן הקוצים ומן הפחיתים ומן הברקנים ומחיה רעה ומן הלסטין, ואינו יודע באיזה דרך מהלך. נזדמנה לו אבוקה של אור, ניצל מן הקוצים ומן הפחיתים ומן הברקנים, ועדיין מתיירא מחיה רעה ומן הליסטין ואינו יודע באיזה דרך מהלך. כיון שעלה עמוד השחר, ניצל מחיה רעה ומן הליסטין, ועדיין אינו יודע באיזה דרך מהלך. הגיע לפרשת דרכים ניצל מכולם.

חכמי הש"ס השתמשו במשל זה לאור התורה המאיר את הדרך ומגין מפני כל המזיקים. אולם הרה"ק **רבי צבי הירש מרימנוב** זיע"א אמר לבאר על-פי משל זה את ה**רגשת האיש הישראלי לאחר שמחת תורה**. חוזר לו האדם ככלות החגים המאירים אל החורף הארוך ומתיירא מן הקוצים ומן הפחיתים ומן הברקנים ומחיה רעה ומן הלסטין, ואינו יודע באיזה דרך מהלך. אך כיון שנזדמנה לו **אבוקה של אור**, היינו שנזכר כי הנה עוד מעט קט יבואו **ימי החנוכה**, מיד ניצל מן הקוצים ומן הפחיתים ומן הברקנים. אך עדיין הוא מתיירא מחיה רעה ומן הליסטין בשאלו מה נעשה לאחר החנוכה, וכיון שעלה **עמוד השחר** ניצל מחיה רעה ומן הליסטין, **עמוד השחר הוא נס פורים** כידוע שאסתר נקראת אילת השחר. כיון שנזכר מנס פורים, נחה דעתו בידעו שעדיין לא אבדה עצה. אולם עדיין

שמסופר על הרה"ק רבי משה לייב מסאסוב זיע"א שפעם מצא את החסידים במוצאי שמחת תורה בדכאות הלב על יציאת החג, אמר להם: מדוע נפלו פניכם הלא א-ל אחד הוא זה שאומרים לו 'אתה בחרתנו' והן זה שאומרים לו 'אתה חוננתנו', ולכן **כאשר האדם משתוקק להארה מסוימת אע"פ שהוא נמצא אז בלילי טבת הארוכים** - כל אחד ולילי טבת שלו - **עצם ההשתוקקות גורמת להמשיך עליו הארה זו.**

ויסודו זה של בעל ערוגות הבושם נמצא בארוכה בתורתיו של הרה"ק **רבי ישכר דוב מבעלזא** זיע"א וממשיכי דרכו היו חוזרים עליו תדיר בכל עת מצוא. והנה חלק אחד מלשונו הקדוש: שמעתי מאדוני אבי (הרה"ק **רבי יהושע**) שאמר בשם אביו (השר **שלום**) בשם ה**בעש"ט הקדוש שכל ימי השנה הם רק השלמה לימים הקדושים, והיינו שכל יום מימי השנה יש בו קדושת המועדים, וכשמסייע השי"ת לאדם והוא מקדש עצמו בחגים ובמועדים, הוא יכול להרגיש בכל יום מקדושת הימים.**

ובספר **'שומרי אמונים'** כתב שעדיין מונח בזכרונו מה שהיה הרה"ק רבי ישכר דוב זיע"א אומר תדיר **שכל יום כלול מכל המועדים, אלא שצריך לזכות להרגיש את הארת המועדים בשאר ימות השנה**, וכדברי בעל ערוגות הבושם הדרך לזה היא **על-ידי ההשתוקקות.**

משל למה הדבר דומה, למי שהיה מרוחק מאביו ולא שמע ממנו מאומה זמן רב. יום אחד קיבל אגרת מאביו ובו התבטא אליו אביו בכל מיני לשון של חיבה וכתב לו עד כמה הוא מתגעגע אליו ומבקש לראותו. אגרת זו שימחה את לב הבן והחביאה במקום המשומר כדי שבכל עת שירגיש בדד בלבו יציאנה ויקראנה...

במציאות שיהיה האדם שרוי במצוקה ולא תיגע לו כלל בנפשו, הלא היה נותר שלו ושאנן ומלא שמחה, שהרי מקור הצער הוא באיבוד חלקי הנפש ואם לא נגעה המצוקה בנפשו, לא נאבדו ממנו חלקי נפשו ולא בא לכלל צער. והנה **על-ידי התורה הקב"ה מאיר בלב האדם שיראה את כל העובר עליו בבהירות נפלאה ולא יגע לו שום דבר בנפשו, וכיון שכן יהיה תמיד בשמחה. ואמנם כן, לשם כך צריך לשפוך לב כמים לפני ה' מתוך הכנעה וענווה שיאיר לו הדרך על-ידי תורתו, ואז בוודאי יזכה לזה האור וייטב לו.**

וכעין זה איתא ב'שפת אמת' שישנם מקומות מסוימים שבהם קל יותר לקבל בהירות נפלאה בהנהגת הבריאה. וכן איתא בספרו (פרשת מסעי תרמ"ה) על מה שהביא במדרש על חלוקת הארץ על-פי גורלות הפסוק (תהלים טז, ו) חבלים נפלו לי בנעימים אף נחלת שפרה עלי, כי **מסגולת ארץ ישראל להאיר לכל אחד, לראות כל דבר בבהירות נפלאה ולדעת מתי לפנות לימין ומתי לשמאל, עד שיבוא מחמת כן לידי שמחה גדולה, ולכן נקראת ירושלים משוש כל הארץ, כי על ידה זכו בני אדם להגיע לבהירות נפלאה עד שהותרו להם כל ספיקותיהם וזכו לשמחה אמיתית.**

בהירות המביאה לידי שמחה

עכ"פ נמצאנו למדים שבתורה טמונה הכוח לקבל בהירות בכל אשר עובר על האדם, ודבר זה הוא בתרתי, תחילה זוכה האדם לראות על ידה ולהרגיש בלבו באמצעותה שכל אשר נעשה לו הוא לטובתו ולהנאתו, ולאחר מכן הוא זוכה גם לראות על ידה מה עליו לעשות מעתה והלאה בנוגע לכך. כי הנה למשל מי שפרנסתו דחוקה עליו, גם אם נפקחו עיניו זוכה לראות שהוא לטובתו, עדיין הוא

אינו יודע באיזה דרך מהלך כי מה יעשה לאחר הפורים. וכיון שהגיע לפרשת דרכים ניצל מכולם, היינו שנזכר ביציאת מצרים ובדרך שסלל לנו ה' בבקיעת הים, **אוי הוא ניצל מכולם.**

אהללה אלוקי ואשמחה בו ואשימה תקותי בו

ונבאר הדבר יותר: הנה בפיוט לשמחת תורה (אחר קריאת התורה) אנו אומרים 'אהללה אלוקי ואשמחה בו ואשימה תקותי בו, אהודנו בסוד עם קרובו אלוקי צורי אחסה בו'. פירושו של דבר כי **היות שאנו שמים את תקוותנו בה' שיסיר מאתנו את כל המפריעים והמעכבים מלעבוד אותו בלבב שלם, ממילא נעשית שמחתנו מושלמת.** ואנו חוזרים על זה פעמיים: א. אהללה אלוקי ואשמחה בו ואשימה תקותי בו. ב. אהודנו בסוד עם קרובו אלוקי צורי אחסה בו.

וביאור הדבר כי הנה דוד המלך ע"ה אמר בתהלותיו: תורת ה' תמימה משיבת נפש עדות ה' נאמנה מחכימת פתי, פקודי ה' ישרים משמחי לב מצות ה' ברה מאירת עינים. תורת ה' מאירה את עיני האדם ומתירה לו את כל ספקותיו, וכיון שניתרים לו ספיקותיו ממילא הוא בא לידי שמחה כי אין שמחה כהתרת הספיקות. וכמו כן התורה משיבת נפש, דהיינו היא מחזירה לאדם את חלקי הנפש שברחו ממנו.

חבלים נפלו לי בנעימים

רבים סבורים שהתורה משמחת את הלב רק בשעה שהוגים בה, כי אז מתדבקים בה' וזוכים לשמחה מיוחדת. אך אין זו האמת. האמת היא שהתורה משמחת את הלב גם לאחר שהאדם סיים את קביעות העתים שלו... התבוננו וראו! אילו היה שייך

כלל עם אביו, וכמו למשל בערב יום הכיפורים שאז מגיעים אליו שאלות בענייני אכילה לחולים ביום הכיפורים שהן שאלות בענייני כריתות, ואי אפשר לדבר אתו מרוב טרדתו לגודל האחריות שמוטלת על כתפו.

ובמידה מסוימת כל אחד מאתנו נמצא כפעם בפעם בצומת דרכים בה הוא צריך לקחת החלטות גורליות שזקוקים עבורן לכתיבים רחבות, ואם אמנם השואל את פי הצדיק זוכה להקלה מסוימת, עדיין בסופו של דבר הוא צריך לקיים בעצמו את הפסק, ובר מן דין לאו כל דבר אפשר לשאול את פי הצדיק והרי ישנם לפעמים שצריך להחליט תיכף ומיד.

ברור הדבר שאנו מוכרחים להרבות בתפילה ובתחנונים לה' שיאיר את עינינו לראות על-ידי התורה הקדושה את הדרך אשר נלך בה ושלא נסטה ימין ושמאל מן הדרך הסלולה עבורנו.

ביטול - המפתח להבנת שפת הסימנים

ומלבד התפילה זקוקים גם לביטול, כי הביטול הוא המפתח להרגיש את מתיקות ונועם התורה כמו גם מתיקות ונועם החיים. ופירושו של ביטול הוא להשליך את כל הדיעות הקדומות בענין מה ה' רוצה מעמו, ולהיות פתוח לקבל כל מה שייוודע לו שזהו מה שה' רוצה ממנו. צריך האדם להיות מוכן להניח את השיטה שדגל בה כל ימיו ונפנף בה על כל הר וגבעה, החל מאותו רגע שייוודע לו שאין רצון ה' שילך בשיטה זו, ולא יחוש כלל ממה יאמרו הבריות. ולא רק מפני שהוא מסכים לרצון ה' אלא מפני שהוא רוצה ברצון ה' - הורני ה' דרכך ונחני באורח מישור, רצוני ללכת בדרכך, הראני אותה ואלך בה.

מסתפק אם עליו לצאת להביא טרף לביתו או שמא מוטל עליו ללמוד תורה מתוך הדחק. ועל-ידי התורה יוכל לקבל תשובה לזה כדברי דוד המלך ע"ה - חבלים נפלו לי בנעמים אף נחלת שפרה עלי.

ומעתה יובן היטב הפירוש 'אהלה אלוקי ואשמחה בו ואשימה תקותי בו', כי כשהאדם מבין שעל-ידי התורה יוכל לזכות לבהירות זו, ושגם אם יעברו עליו כל הקשיים שבעולם עדיין יהיה אז בשלוות הנפש שהרי התורה תאיר את עיניו ותורה לו את הדרך אשר ילך בה, אזי תקוותו נתונה בה' ובתורתו ונעשה בשמחה גדולה.

וזהו גם מה שנתבאר תחילה שהאדם יכול לחזק את לבו באמצעות המועדים העתידיים לבוא או באמצעות המועדים שעברו עליו לטובה. כי הנה במועדים נגלה לכל איש ישראל שאין הוא משועבד כלל לטבע, שהרי הקב"ה יכול ברגע אחד להפוך עבורו ים ליבשה ויבשה לים, והמעטים יכולים לנצח את המרובים, וכן נגלה לו שכל הפושט יד נותנים לו. ועל-ידי שהאדם תולה את תקוותו במועדי השנה ובתורת ה', ממילא הוא זוכה לבהירות נפלאה ולשמחה הבאה בעקבות התרת הספקות.

והאר עינינו בתורתך

ואכן כפי האמור על מנת שיוארו עיני האדם באמצעות התורה והמועדים הוא זקוק לתפילה, כי ללא תפילה אפשר שילמד וילמד וימשיך ללכת במחשכים. כשיאמר "והאר עינינו בתורתך" לא יכוון על הבנת דברי הש"ך והט"ז בלבד, אלא גם שיבין את חלקו בתורה הטמון במאורעות העוברים עליו ובקשיים הפוקדים אותו.

סיפר לי בן של אחד מגדולי הרבנים שיש זמנים בשנה שבהם אי-אפשר לדבר

כבר טבועה בלבו שתמיד השי"ת יתיר לו ספיקותיו ואין הוא חושש יותר מן העתיד.

אהודנו בסוד עם קרובו

אלו שלא מאמינים בזה באמרם - איך אפשר לידע מה ה' חפץ ממני? נעשים מדוכאים מיום ליום, ואינם יכולים לנגן 'אהללה אלוקי ואשמחה בו ואשימה תקותי בו', שהרי אינם יכולים לשים תקוותם בה' וכל ימיהם הם עיסה בלולה בספיקות. אבל **מי שמאמין בזה יראה עד מהרה כי התורה ומועדי השנה מאירים את עיניו ומורים לו לאן לפנות על כל צעד ושעל.** ולכן צריך גם את החלק השני 'אהודנו בסוד עם קרובו' כי **על-ידי ההודאה מחזקים את האמונה שהכל מאת ה' לטובה, וכשמחזקים את האמונה ממילא יכולים להבין את הסימנים ונעשה הכל בהיר ונהיר והשמחה עוטפת את הלב.**

וכשיתפלל לה' מתוך ביטול זה, הקב"ה יראה לו על-ידי סימנים על כל צעד ושעל איזוהי הדרך אשר ילך בה. ואכן היות שהסימנים דקים מאוד שהרי ניטלה נבואה מישראל, לפיכך כל שיערב האדם את רצונותיו ולו במעט ולא יהיה בביטול הגמור, מיד תתעכר ראייתו ולא יראה את הסימנים.

הלא כבר אמר **הבעש"ט הקדוש** שאם האדם הולך בשוק ומגיע לאזונו איזה דיבור מנכרי העומד בשוק, **יש לו לידע שהדיבור יצא מפיו למענו כדי ללמדו איזה דבר בעבודת ה'.** ודבר זה נראה בחוש מאז ועד היום כיצד המבטלים את עצמם לבוראם מקבלים ללא הפסקה רמזים וסימנים היאך להתנהג. דברים אלו כתובים בספרי הרמח"ל ומפורשים בספרי הבעש"ט הקדוש ותלמידיו. וכל מי שהתנסה בזה כמה פעמים, נעשה מאושר ושמח, **כי האמונה**

מדור אור החיים הק'

ערש"ק פרשת בראשית תשפ"א

הבריאה מתקיימת על-ידי הכרת האדם במציאות הבורא

שיעור המקיים עוד ששת ימים, וכן על זה הדרך, וזולת זה היום היה העולם חרב בגמר ששת ימים וחוזר לתוהו ובוהו וצריך ה' להכינו פעם שניה, ובאמצעות שבת העולם עומד, והוא אומר 'כי בו', פירוש באמצעות יום זה, שבת מכל מלאכתו (היינו שלא הוצרך להכין את העולם פעם שניה).

זולת השבת אין השגה

והנה לכאורה יש סתירה בין שני היסודות: מה גורם לעולם שיתקיים? האם התשוקה שיש לכל חלקי הארץ אל הבורא היא זו שממשיכה חיות לעולם וכך הוא מתקיים, או שמא הוא מתקיים על-ידי שבני ישראל משמרים את השבת? את הקושיא הזאת מקשה האוה"ח הק' בעצמו בסוף דבריו על הפסוק "כי בו שבת מכל מלאכתו", וזה לשונו: "והגם שכתבנו למעלה בפירוש פסוק ויכולו כי העמדת העולם הוא בחשק הקבלת אור המקיף והישר בנעלמות, אין זה מכחיש לדברינו כאן, כי זולת השבת אין השגה (לגרסא אחרת: הכנה) בעולם להכיר לכסוף ולכלות אל הבורא, והבן".

האוה"ח הק' מסביר שהאמת היא שהעולם מתקיים על-ידי החיבור שלו אל

תולה ארץ על בלימה

שני יסודות יש באוה"ח הק' פרשה זו בענין שבת קודש. היסוד האחד הוא על הפסוק "ויכולו השמים והארץ", שם מפרש האוה"ח הק' ויכולו מלשון תשוקה וכלות הנפש ומביא מחכמים קדמונים שהסיבה שהעולם כדורי, כי כך העולם משתוקק מכל צד אל הבורא, ועל-ידי תשוקה זו שהיא בשווה מכל צד, הוא נשאר לעמוד באמצע. ובלשונו: "מקובלני מפי זקני תורה כי טעם שעשה ה' את העולם כדורי הוא כדי שיעמוד ויתקיים בהשוואת כוחי חלקיו". עיי"ש שמרחיב בזה בלהט האהבה אל ה'.

והיסוד השני הוא על הפסוק "כי בו שבת מכל מלאכתו אשר ברא אלוקים לעשות", שם הוא מבאר שהעולם מתקיים בכח השבת. בתחילת הבריאה נתן הקב"ה כח לעולם להתקיים ששת ימים בלבד, ומאז כל פעם שבני ישראל מקיימים את השבת, השבת נותנת כח לעולם להתקיים עוד ששת ימים. ובלשונו: "בשעת הבריאה לא ברא ה' כח בעולם זולת לעמוד ששת ימים לטעם הנודע לו, גם ידוע ליודעי אמת. ונתחכם ה' וברא יום אחד, הוא ידוע לה', ובו ביום חוזר ה' ומשפיע נפש לעולם

הקב"ה עשה ששת ימים ואח"כ עשה שבת קודש, ויברך אלוקים את יום השביעי ויקדש אותו. הוא הכניס מציאות כזו בעולם שנוכל להשיג אותו כביכול, כי בו שבת מכל מלאכתו אשר ברא אלוקים לעשות. **כשהאדם חושב על הקב"ה וזוכר שהוא זה שמחייהו, הוא מבטיח באופן מעשי את הצלחותיו, כי על-ידי מחשבה זו הוא משתוקק אליו וממילא הוא מתקיים וכל מה שקשור אליו מתקיים.**

בין ישראל לעמים

והאמת שאפילו הגוי, אם יכיר בכך שהקב"ה מנהל את העולם ומחייהו בכל רגע, ימשיך ברכה והצלחה בכל מה שהוא עושה, כי מציאות היא שקיימת מאז בריאת העולם כשעדיין לא נולדה האומה הישראלית.

אמנם בני ישראל קיבלו תרי"ג עצות כדי שיזכרו זאת בכל עת, ולא רק יזכרו, אלא גם יתדבקו בה' על-ידי ההליכה בדרכיו, וממילא יכירוהו בהכרה הרבה יותר בהירה. אבל **כל נברא**, ואפילו הדומם והצומח והבעל חי, **כשיש להם הכרה זו - הם מקבלים חיות, וכשאין להם - הם מתבטלים מאליהם.**

כל מקדש שביעי

ונמצא לדברי האוה"ח הק' דבר פלא, שהכרת הנבראים בהקב"ה, תלויה בקיומה של השבת על-ידי בני ישראל, ואם לא יקיימו בני ישראל את השבת, תלקח ההכרה מכל הנבראים והעולם ייהפך לתוהו ובוהו. ועוד מבואר מלשוננו, שלא די בשמירת השבת על-ידי שבייתה ממלאכה, אלא צריך לקדשה, שכך כתב: **"לזה כל המקדש את השבת וכו'** [כאילו נעשה שותף להקב"ה במעשה בראשית], **פירוש מקיים ושומר קדושתו, באמצעות זה ישנו**

מקור החיות באמצעות התשוקה שהוא משתוקק אליו. כשהקב"ה ברא את העולם, העולם התרחק ממנו ככל שהלך ונתגשם, אבל עדיין נשאר מחובר אליו על-ידי ההכרה שהקב"ה ברא אותו והוא תלוי בו. בלי אותו חיבור, היה מיד נהפך לתוהו ובוהו. והכרה זו נקראת "תשוקת הנברא לחזור אל הבורא", כי היינו הך. נוכל לראות כן אצל האדם שכאשר הוא יודע היכן מקור חיותו, הוא ממילא נמשך ומשתוקק אליו, ואפילו תינוק בן יומו יודע להמשך לאמו מניקתו.

אבל מי יבטיח שהנבראים באמת יזכרו מי ברא אותם וימשכו אליו? אולי תהיה הבריאה מוסתרת כל-כך וכל דבר יראה כאילו עומד בזכות עצמו. **על כן הכניס הקב"ה בעולם מציאות שנקראת שבת קודש שבה יכולים להרגיש בחוש שיש בורא לעולם שנותן חיות בכל רגע לכל הנבראים, וכך תהיה ביכולת כל הנבראים להכיר בבוראם אף בששת ימי המעשה ולהשתוקק אליו.**

ששת ימים המקבלים משבת קדשך

זהו היסוד הנפלא של האוה"ח הק'. ומזה נוכל להבין שכל פעם שהאדם מתרחק מההכרה שהקב"ה מנהל את העולם ומעניק חיות לכל הנבראים בכל רגע, זאת על-ידי ששוקע בהבלי העולם הזה, הוא מתרחק ממקור החיות ומביא על עצמו העדר והפסד. לעומת כן, **כשהאדם זוכר שהקב"ה מעניק לו חיות ושרק בגלל כן הוא יכול לעשות את מה שעושה, הוא ממשיך ברכה לו ולדבר שהוא עוסק בו.** ואין זה סגולה בעלמא, אלא דבר טבוע הוא במציאות הבריאה מאז בריאתה.

האוה"ח הק' מסביר לנו שזה מה שמבואר בפסוקים מיד בתחילת התורה.

הוא הנברא ואתה הבורא שמחיה אותי בכל רגע ועל כן אני מבקש ממך שתמשיך להחיות אותי וליתן לי בריאות וכל מה שאני צריך". והאמת שעוד לפני שהאדם פוצה את פיו לומר משהו, בעצם זה שהוא ניגש להתפלל, הוא מגלה בדעתו שהוא יודע שאת כל חיותו הוא מקבל ממנו יתברך ושם לא יחזור אליו שוב ושוב לקבל ממנו את חיותו - ימות ר"ל. זה נקרא שהאדם הופך את ימות החול לימות השבת, כי אף השבת נועדה להזכיר זאת לאדם, כאמור.

תכלית האדם בעולמו

צריך לזכור זאת היטב, כי אפשר לפעמים להתבלבל בזה, זאת מפני שאנו שומעים תמיד שהתורה מקיימת את הבריאה, וכדאיתא כן פעמים אין מספר במקורות חז"ל, וכן אנו מוצאים בדברי חז"ל שהעולם עומד על גמילות חסדים. אך האמת שגם התורה וגם גמילות חסדים מקיימות את העולם רק מפני שהן מסייעות לאדם לזכור שהקב"ה מחיה את העולם*. אכן הבעש"ט הק' ותלמידיו זיע"א באו לעקור טעות זו כאילו בעצם זה שהאדם לומד תורה הוא כבר עושה את כל המוטל עליו, ואמרו שהס מלהזכיר דעה כזו, שהרי בפירוש דיבר קרא: ועתה מה ה' אלוקיך שואל מעמך כי אם ליראה וגו', הרי שתכלית כל התורה והמצוות היא לזכור שיש בורא שעשה ועושה ויעשה את הכל, וזה מה שמקיים את הבריאה.

אמנם לתורה יש את הכוח החזק ביותר להזכיר זאת לאדם, בתנאי שהוא לומד בענוה וביטול, וכמו שאמרו חז"ל "תלמוד תורה כנגד כולן", אבל סוף דבר זהו התכלית ולזה צריך האדם להגיע. האדם

לשבת, ומאמצעותו מתקיים העולם". הוי אומר: רק כשהאדם מתאמץ בשבת לזכור מה שצריך לזכור, אזי הוא מקיים את השבת ובעקבות כך - את העולם.

לעשות את השבת

ואחרי הביננו זאת, נבין גם שהקב"ה נתן כח בבריאה להתחבר כל השבוע אל השבת, כי בלי זה, שוב לא תוכל להתקיים. לא נטעה לחשוב שאחרי שהשבת נותנת כח לבריאה להתקיים ששת ימים, יכולים אנו כל פעם עם יציאתה לשכוח מהכל עד לשבת הבאה. כי לפי האמור, אין הבריאה מותקיימת על השבת, אלא על ההכרה בהקב"ה, ואם בדרך משל ישכחו כולם ביום שני שהקב"ה ברא ומחיה את הכל, יחזור העולם לתוהו ובוהו תיכף ומיד הגם שיומיים קודם לכן היתה שבת בעולם. אלא שהשבת פועלת בנבראים שהדבר לא יישכח מהם לא ביום שני ואף לו ביום חמישי ושישי.

בספר "תורה אור" להגה"ק בעל התניא זי"ע פירש הפסוק "ושמרו בני ישראל את השבת", ושמרו הוא מלשון הכנה והמתנה, כענין "ואביו שמר את הדבר". ומהי אותה שמירה שצריך האדם לעשות כהכנה לשבת? על זה ממשיך הפסוק: "לעשות את השבת", היינו לעשות שבת בנפשו בימות החול.

ולפי האמור איך עושה האדם שבת בנפשו בימות החול? - על-ידי שהוא זוכר בחול את מה שהוא צריך לזכור בשבת. אך בעל התניא מוסיף שם עוד שעל-ידי התפילה האדם מהפך את היום מחול לשבת. והיינו גם כן כאמור, כי בשעת התפילה האדם פונה אל ה' ואומר: "אני

א. ראה ספר 'גבורות ה' למהר"ל מפראג פמ"ו בביאור משנת על שלשה דברים העולם עומד.

בשבילה הביאו הקב"ה לעולם ובשבילה נתן לו את התורה והמצוות, וכל זה כלול בפסוקי התורה בעת בריאת העולם. הקב"ה אומר לאדם: בראתי אותך ועליך לדעת שקיומה של כל הבריאה כולה תלוי בך, ואתה תלוי בידיעה שיש אלוקים בעולם. עליך לזכור זאת עשרים וארבע שעות ביום, ובעקבות זכרון זה תירא מפני ותאהב אותי ותקיים את כל אשר אני מצווך, ואיך תוכל באמת לזכור זאת בכל עת? הרי נמצא אתה בעולם חומרי ומגושם! לכן **נתתי לך את השבת שהיא נותנת את היכולת לנבונים להשיג זאת, ומעתה יש בכוחך להשיג זאת ולזכור זאת גם בששת ימי המעשה.**

שואל: "איך אוכל לדעת מה התכלית שלי בעולם? אולי התכלית שלי להיות עסקן שהרי הקב"ה נתן לי כלים מתאימים לכך? אולי התכלית שלי להיות ראש ישיבה?". והאמת ששאלתו בטעות יסודה, כי שאלתו אינה צריכה להיות מה התכלית, אלא איזו עצה ייעד בשבילי הבורא שבאמצעותה אוכל להגיע אל התכלית, **והתכלית, הלא היא לזכור בכל עת שהקב"ה ברא את העולם וממשיך להחיותו ולהנהיגו בכל רגע ורגע.**²

נמצאת אומר שאין קשה לו לאדם לדעת מה תכליתו, אלא פשוטה היא עד מאוד.

מדור הילולא דצדיקיא

נלמד לזכות דוד בן פיגא ומשפחתו
פטרון מדור הילולא דצדיקיא

עש"ק פרשת בראשית תשפ"א

הרה"ק רבי מנחם מענדיל מוויזניץ זיע"א ה'צמח צדיק'

כ"ט תשרי תרמ"ה

בחינת בית המקדש

אכן פוק חזי מאן הוא דקא מסהיד עליה, ומעשה שהיה כך היה: פעם היה הגה"ק מצאנו בעיירת המרפא 'מאריענבאד' ודיבר שם עם הגאון ה'כתב סופר' זצ"ל. לפתע נודע לו שה'צמח צדיק' גם הגיע לעיירה. עזב את ה'כתב סופר' ופנה לדבר עם ה'צמח צדיק'. משראה זאת ה'כתב סופר', חלשה דעתו וסיפר על כך לאחיו הגאון רבי שמעון סופר זצ"ל. לימים כשנודמן להגאון רבי שמעון סופר לפגוש את הגה"ק מצאנו, אמר לו: "זכור לכם מה שהיה בעיירת המרפא?! דעו לכם שנגרמה לאחי חלישות הדעת בעטייכם".

השיב לו הגה"ק מצאנו: אנו רואים שבית המקדש נבנה על הר המוריה ולא על הר סיני, ולכאורה היה הדין נותן שייבנה על הר סיני אשר עליו ניתנה תורה. התשובה היא שמאחר שעל הר המוריה מסר יצחק את נפשו על קידוש ה', יותר ראוי הוא להשראת השכינה. ובכן דע לך, אמנם אחיך

שינת הצדיקים

נקרא על שם זקנו הרה"ק רבי מנחם מענדיל מקאסוב זיע"א. בהיותו בן י"ד לקחו הרה"ק מרוז"ין זיע"א לחתן לבתו וגידלו על שולחנו שש שנים. כשפעם הגיע הגה"ק מצאנו זיע"א לבקר את הרה"ק מרוז"ין ורבינו נח בחדר על מיטתו, הכניסו הרה"ק מרוז"ין כדי להראות לו את קדושת חתנו, ואמר לו: "יסתכל נא כבודו כיצד חתני ישן". הביט הגה"ק מצאנו ומיד אמר: "ער שלאפט שיין" [הוא ישן יפה].

בספר "חקל יצחק" להרה"ק רבי יצחק אייזיק מספינקא זיע"א כתב ששמע מאביו הרה"ק רבי יוסף מאיר זיע"א ששמע מה'צמח צדיק' שפעם נסע עם חותנו הרה"ק מרוז"ין ובדרך שח אתו במילי דעלמא שהיה גנוז בהם סודות נשגבים. אח"כ אמר לו חותנו: "סגנון דיבור זה הוא דרך לצדיקים גדולים, אבל אברך כמוך טוב לו שבכל עת ובכל רגע ימסור את נפשו רוחו ונשמתו לה' ויחיה בדביקות".

הצדיק מדובר בכוחות עילאיים הנובעים מהתלהבות דקדושה.

מעניין לציין שבספר "אמרי נועם" להרה"ק רבי מאיר מדז'יקוב זיע"א (פרשת בהעלותך) כתב על לשון רש"י "להגיד שבחו של אהרן שלא שינה": "שמעתי מצדיק זי"ע באמרו אשר בלילה כאשר קם ללמוד ולומר שירות ותשבחות, אז שומע קול כנפי החיות שמזמרין למעלה". ואמר על כך בעל "דמשק אליעזר" מוויזניץ זיע"א ששמע מאביו ה'אהבת ישראל' זיע"א שאותו צדיק היה ה'צמח צדיק'.

הרה"ח ר' משה פלדמן סיפר שפעם היה במירון יחד עם ה'אמרי חיים' מוויזניץ ואחיו ה'מקור ברוך' מסערט וויזניץ זיע"א, ושמע את ה'מקור ברוך' מספר ל'אמרי חיים' שזקנם ה'צמח צדיק' השתוקק מאוד לעלות לארץ הקודש, ולא עלה כי חשש שלא יוכל לסבול את הקדושה באתרא קדישא מירון.

אחד המרבה ואחד הממעיט

לפינו סיפור שה'אמרי חיים' היה חוזר עליו תדיר: פעם קרא ה'צמח צדיק' את משמשו והראה לו שני קוויטלעך עם פדיונותיהם, האחד עם פדיון של עשרים כתרם (סוג מטבע) והשני עם פדיון של חמשה כתרם, ואמר לו: הבה ואשאלך לך איזה פדיון חשוב יותר. והתחיל לספר: את הפדיון של עשרים הכתרם נתן לי עשיר אחד שכאשר יצא מביתו נטל עמו מלבד הוצאות הדרך מאה כתרם בשביל פדיון. למעשה, כשהגיע אל תחנת הרכבת, נודע לו שנגמרו הכרטיסים של המחלקה השניה אשר בה היה רגיל לנסוע, ונשארו רק של המחלקה הראשונה או של השלישית. התחיל להתחבט, מצד אחד לא נטל אתו מספיק כסף בשביל כרטיס במחלקה

ה'כתב סופר' סיני הוא לגודל בקיאותו בתורה, אבל ה'צמח צדיק' הוא בחינת בית המקדש כי הוא מוסר את נפשו לריבונו של עולם בכל עת ובכל שעה. עזבתי אם כן את הר סיני ושמתי את רגלי לבית המקדש.

כובש רגשותיו

הרה"ק רבי יהודה מדז'יקוב זיע"א סיפר שה'אמרי ברוך' זיע"א נכנס פעם לבקר את אביו ה'צמח צדיק' לאחר תקופה ארוכה שלא התראו מפני שה'צמח צדיק' היה רתוק למיטת חליו. מצפה היה הבן שאביו יקבל אותו בהתרגשות גדולה, אך למעשה קיבל אותו בקרירות, והיה הדבר לפלא בעיניו ובעיני הסובבים. לאחר מכן אמר ה'צמח צדיק' שלא רצה לנצל את הרגשים והשתוקקות לדברים גשמיים.

הנה אף זה מוכיח על גודל מסירות נפשו, עד כי ויתר על הרגשות הגואים על-פי טבע אצל האדם בעת פגישת בנו האהוב עליו כנפשו, ומסרם לשמיים.

וירעדו אמות הסיפים

בתפילותיו היה מתלהב ומתלהט, וכשהגיע לפסוקי דזמרה, היה כל גופו רועד ורוטט לגודל ההתלהבות, ואף עמוד התפילה היה רועד אתו הגם שהיה מחובר לקיר, כך שהיו צריכים להחזיק בעמוד התפילה לבל יפול. עד ראייה מספר שפעם ראה שאף הקיר שעמוד התפילה היה מחובר אליו, רעד, ויחד אתו רטט החלון שבקיר. הדבר עורר את סקרנותו ורצה לבדוק אם באמת אפשר להרעיד את החלון שבקיר על-ידי עמוד התפילה. מה עשה? נכנס לבית הכנסת כשהיה ריק מאדם והרעיד את עמוד התפילה בכל כוחותיו, אך אפס, החלון לא רטט כלל. הבין מזה שאצל

מעשר או מצד הלכות פדיון? מצד הלכות מעשר מסתבר שיותר, אבל מצד הלכות פדיון, צריך אתה ליתן מעבר ליכולתך, כדי שתרגיש שאתה נותן ותתבטל אל הצדיק.

ובספר "מקור ברוך" להרה"ק מסערט וויזניץ זיע"א הביא שתחילת הסיפור היה שכאשר יצאו שני האנשים מ'ה'צמח צדיק", העביר את שני הפדיונות למשמשו ואמר לו: "מזה תקנה דגים לשבת ומזה תקנה תבן לסוסים. וכשהמשמש הביע את תמיהתו, הסביר לו ככל הנ"ל.

ונתתי לך מהלכים בין העומדים

עוד היה מעשה שפעם נפטר אחד מהחסידים, הרה"ח ר' שמואל אליעזר פעלדמן ז"ל, ולא הודיעו על כך ל'צמח צדיק'. בליל שבת, בעת אמירת "כל מקדש", הסתכל ה'צמח צדיק' ללא הרף על מקומו של אותו חסיד. כשסיימו לומר "כל מקדש", פנה לגבאי ושאל בטרונאי: "למה לא הודיעו לי שר' שמואל לייזער נפטר? וכי תשאל איך אני יודע שהוא נפטר, אענה לך - כשהאדם מגיע לעולם האמת ומבקש לחזור אל המקום שבו היו לו הרהורי תשובה, מוכרחים מן השמים למלא את בקשתו ונותנים לו רשות לחזור לשם, והנה אני רואה כאן את רוחו של ר' שמואל לייזער, ומכאן יודע אני שאינו בין החיים".

אכן לכל יהודי יש מקומות שהוא מתעורר בהם לתשובה, אם זה במירוץ, אם זה אצל רבו. בל ישכח לבקש כשיגיע השמימה לחזור לשם. ולא דבר של מה בכך, כי בוודאי זה מועיל לתיקון הנשמה. הן כלל הוא שלאחר שהאדם נפטר מן העולם, אינו יכול לקיים עוד מצוות ולחזור בתשובה, שהרי היום לעשותם ולמחר לקבל שכרם, אבל עכשיו שגילה לנו הצדיק שהאדם יכול לחזור אל המקום שהיו לו בו הרהורי

הראשונה, ומצד שני איך יוכל לשבת במחלקה השלישית כאיש פשוט. בלית ברירה הוריד מעט ממאה הכתרים וקנה כרטיס במחלקה הראשונה. אח"כ הגיע לבית מלון ושוב נודע לו שלא נשאר חדר מהדרגה הבינונית כפי שהיה רגיל לשכור ונשאר רק מהדרגה הגבוהה או מהפשוטה. שוב אמר שאינו לפי כבודו לשכור חדר פשוט והוריד עוד מעט מהכסף המוכן לפדיון כדי לשכור חדר יקר. אח"כ בלכתו בשוק מצא איזה כלי נחמד שנראה היה לו שישמח את בני ביתו והוריד עוד קצת מדמי הפדיון, וכך היה פוחת והולך עד שנשאר לו עשרים כתרים בלבד. לעומת כן, את הפדיון השני, נתן לי מלמד אחד דל אמצעים, שכאשר יצא מביתו, נטל עמו כתר אחד שבביל פדיון מלבד הוצאות הדרך הנצרכות לו, אך כשהגיע אל תחנת הרכבת, שמע שיש אפשרות לנסוע עם עגלה רעועה בסכום זעום. התמלא אז שמחה גדולה, כי אמר לחסוך מהוצאות הדרך ולהוסיף על הפדיון. אח"כ כשהגיע לעיר, אמר: מדוע אשכור חדר במלון? הרי אני יכול לנוח על ספסל בבית המדרש ואת הכסף שאחסוך, אוסיף על הפדיון. אומר ועושה, והנה החזיק בידו שלושה כתרים. אח"כ חשב: איזה פנים יהיו לי אם אביא שלושה כתרים בלבד לרבי? פנה לאחד מאבות תלמידיו וביקש ממנו להקדים לו קצת כסף עבור העתיד. העביר לו הלה שני כתרים והנה הגיע עם פדיון של חמשה כתרים...

כשסיים ה'צמח צדיק' את תיאורו, שאל את משמשו: "נו, פדיונו של מי חשוב יותר? אמור אתה!".

כמה נפלא הוא מעשה זה המלמדנו מה טיבו של פדיון נפש. יש שהאדם שואל אם מותר לו ליתן את פדיונו מדמי מעשר. התשובה היא: אתה שואל מצד הלכות

על אם הדרך שאל בעל הכרכרה מחבירו: מדוע הפסקת לאחרונה לקנות סחורה כפי שהיית רגיל מימים ימימה?". השיב לו הלה: "את האמת אומר לך, הגלגל נתהפך עלי ואין לי כסף לקנות סחורה". אמר לו בעל הכרכרה בנימה של תמיהה: "בשביל זה לא תקנה סחורה! הלא אני יכול ליתן לך כסף בהלוואה, תקנה ותמכור, ותתחיל להשתכר, ולכשירווח לך, אז תפרע לי". וכיון ששמע זאת העשיר העני, גברה פליאתו שבעתיים - "כיצד זה נתהפך עורו של האיש בין רגע ונתהפכה מדתו מקמצנות לנדיבות?". כשהגיעו אל העיר, הלווה לו הלה סכום גדול כדבריו, והוא התחיל שוב לעסוק במסחר ולהשתכר, עד שבאמת חזר לעמוד על רגליו ואף פרע את חובו במלואו.

כעבור שנה או שנתיים כשהתכוון לנסוע שבו אל רבו לחג השבועות, מסר חבירו בעל הכרכרה מכתב בידו וביקש ממנו למסור אותו לרבי. בקודש פנימה, הרבי פתח את המכתב והנה ראה החסיד שמדובר בשטר ערבות. נודע לו שהרבי ביקש מבעל הכרכרה להלוות לו סכום גדול וחתם על כך ערבות. כזו היתה מסירות נפשו של ה'צמח צדיק' למען אחיו מישראל.

יצא אל אחיו וירא בסבלותם

עם הסתלקות ה'יסוד העבודה' **מסלאנים**, כשביקשו להכתיר במקומו את ה'דברי שמואל' והוא עדיין צעיר לימים, הלך ה'דברי שמואל' להתייעץ עם צדיקי הדור. בין השאר נסע להתייעץ גם עם ה'צמח צדיק'. אמר לו ה'צמח צדיק': בענין שאלתך אם ליטול את שרביט ההנהגה אם לאו, איני רוצה להשיב לך, אך שלוש יסודות אציג בפניך, ואם שלשתם יתקיימו אצלך, תוכל ליטול את השרביט. הראשון, שתשב על כס ההנהגה כמו על מסמרים.

תשובה, אין זה אלא משום שאז שעת הכושר יש לו לחזור בתשובה. אחרת, לא היה בזה שום גדלות.

עשר אעשרנו לך

אחת מהעבודות המיוחדות של ה'צמח צדיק' היתה עבודת הצדקה, כידוע שהיה מחלק לצדקה את כל מה שהיה ברשותו והותיר אצלו רק כדי חיותו בצמצום. מפרש היה הפסוק 'עשר אעשרנו לך': עשירית ועוד עשירית, דהיינו חמישית - תשאיר לך, וכל השאר - תחלק לעניים. פעם היה שמסר מאתיים כתרם לצרכי הבית והדבר עורר תמיהה גדולה כי רגיל היה למסור פרוטות שחוקות. לאחר מכן נודע שהחסיד ר' יודל עביר ז"ל נתן פדיון של אלף כתרם, כך שחמישית ממנו היתה מאתיים כתרם.

מדי יום קודם התפילה, נוטל היה בידו חופן מטבעות ומכה בידו זו סלח לנו, ואח"כ היה מחלק את המטבעות לצדקה.

אנכי אערבנו מידי תבקשנו

פעם הגיע אליו לחג השבועות חסיד אחד שהיה ידוע מכבר כעשיר גדול, אך למעשה כבר ירד אז מנכסיו והגיע עד פת לחם, ולא סיפר החסיד לאף אחד על מצבו הביש כי אם לרבו, ממנו לא הסתיר דבר. כן הגיע אליו עוד חסיד, עשיר בעשירותו, אף הוא ממחוזו של הראשון, והנה הוא נוסע עם כרכרה הדורה כמנהג הגבירים החשובים. בצאת החג, קרא ה'צמח צדיק' לשני וביקש ממנו לקחת עמו בכרכרתו בדרכו חזרה לעירו את הראשון - העשיר העני. פנה השני בפנים שוחקות אל הראשון והזמינו לנסוע עמו בכרכרתו. התפלא הלה, כי העשיר בעל הכרכרה ידוע היה כקמצן גדול, ולא היה זה לפי מדתו לצרף אליו אחרים בנסיעתו...

שחלטה והתחיל לבכות בכי נורא, והיה הדבר לפלא. כשנשאל על כך, אמר: בוכה אני מפני שהרגשתי שצרתו זו מצערת אותי יותר מצרותיהם של בני ובנות ישראל אחרים.

השני, שתתנהג כשאתה נמצא עם שישים רבוא יהודים כפי שאתה מתנהג כשאתה נמצא עם היחיד. השלישי, שתכאב לך צרת יהודי כאילו היתה צרתך ממש.

זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

ובענין זה יש להביא עובדא עם ה'צמח צדיק', שפעם באו לספר לו על בתו

סדרת שיעורים

בנושא שנים מקרא ואחד תרגום עם פירוש רש"י

לע"נ ר' יעקב שמואל ב"ר אלטר אהרן ז"ל
נדבת משפחת פרייליך הי"ו

יום ה' בראשית - כ"ד תשרי ה'תשפ"ב

שנים מקרא ואחד תרגום עם פירוש רש"י - חלק א'

אחת. ועוד חייבנו חכמינו זכרונם לברכה לקרותו כל אחד ואחד מישראל בביתו בכל שבוע ושבוע כמו שקורין אותו במקום הקיבוץ, וזה אמרם זכרונם לברכה לעולם ישלים אדם פרשיותיו עם הצבור, כדי שישכיל בדברים יותר בקרותו אותו בביתו.

מבואר מדברי החינוך שמטעם זה לא הסתפקו חז"ל בקריאת הפרשה בבית הכנסת, ולכאורה היא עדיפה על הקריאה בבית, שהרי בבית הכנסת היא נקראת בציבור ומתוך הספר התורה, מה שאין כן בבית, משום שבבית יכול האדם להתבונן יותר במה שהוא קורא וללמוד כפי מה שנוגע אליו, מה שאין כן בבית הכנסת שהחזן רהיט בקריאתו ואין השומע יכול לעצרו כשאינו מבין.

ואפשר לומר בדרך צחות שזהו "לעולם ישלים אדם פרשיותיו עם הצבור" שעל האדם להשלים את מה ששמע בקריאת התורה. אמנם שמעת ויצאת ידי חובה מדין שומע כעונה, אבל עכשיו אתה צריך להחדיר את מה ששמעת בעצמותך ולראות כל דיבור ודיבור איך הוא נוגע אליך. הרי כל אחד יש לו את הדברים שהוא מרגיש שממש יוכל למצוא נוחם לנפשו, והקב"ה לא נתן את התורה באופן שכל אחד

לעולם ישלים אדם פרשיותיו עם הציבור

היות שמתחילים את התורה מבראשית, הזמן גרמא לעסוק בחיוב זה המוטל על האדם להעביר הסדרא מדי שבוע בשבוע שנים מקרא ואחד תרגום, וכדאיתא במסכת ברכות (ח, א): "אמר רב הונא בר יהודה אמר רבי אמאי: לעולם ישלים אדם פרשיותיו עם הצבור שנים מקרא ואחד תרגום, ואפילו עטרות ודיבן (שנראה שאין התרגום מוסיף בהם כלום), שכל המשלים פרשיותיו עם הצבור מאריכין לו ימיו ושנותיו". וכן נפסק להלכה.

כדי שישכיל בדברים יותר

ובספר החינוך בהקדמתו נותן לנו המבט הנכון על מצוה זו, וזה לשונו: אחת מן המצוות והיא עיקר ויסוד שכולן נשענות עליו היא מצות לימוד התורה, כי בלימוד יידע האדם המצוות ויקיים אותן. ועל כן קבעו לנו חכמינו זכרונם לברכה (ב"ק פב, א) לקרות חלק אחד (כלומר, פרשה אחת) מספר התורה במקום קיבוץ העם שהוא בית הכנסת, לעורר לב האדם על דברי התורה והמצוות, בכל שבוע ושבוע עד שיגמרו כל הספר, ולפי מה ששמענו רוב ישראל נוהגים היום לקרותו כולו בשנה

מחזקו ומעודדו ומנשא אותו על כנפי הרוח.

להבין ענין המצוות שבכל פרשה

עוד כתב השל"ה הק' בהקדמתו לחלק תורה שבכתב: **בענין גודל המצוה שציוו רבותינו ז"ל להשלים פרשיותיו שנים מקרא ואחד תרגום, בודאי הכוונה הוא ללמוד וללמד לשמור ולעשות ולקיים.** על כן צריך האדם **לידע ולהתבונן בכל פרשה ופרשה, ולהבין ענין המצוות** הכתובים בזאת הפרשה, הן מצות עשה הן מצות לא תעשה עד תשלום כל התרי"ג. אף שהרבה פרשיות הן שלא נמצא שם איזה מצוה, ואף שאינה מצוה פרטית מתרי"ג, מכל מקום היא מצוה רבה והיא ענף ממצוה שהיא נמנית בתרי"ג, עכ"ל.

לדוגמא הלומד פרשת בראשית או פרשת נח, הוא לומד להאמין בהקב"ה ומקיים מצות אנכי ה' אלוקיך, וכן הוא לומד שאסור לגנוב, ועוד לומד ענין שכר ועונש. ועל זה הדרך כל שיתבונן האדם יראה שחוץ ממה שהוא מקיים מצות תלמוד תורה על ידי קריאת פרשיות התורה, הוא גם קורא אותן לשמור ולעשות ולקיים.

מספיקין בידו ללמוד וללמד לשמור

ולעשות

והאמת שבדברי השל"ה הק' מונח יסוד נפלא. הנה התנא אמר **באבות** (פ"ד מ"ה) הלומד על מנת ללמד, מספיקין בידו ללמוד וללמד, והלומד על מנת לעשות, מספיקין

שיתיישב ללמוד אותה לשמה, יזכה לסייעתא דשמיא שיתגלה לו מה שנוגע אליו ומה שיכול להאיר את נשמתו*. לכן נצטווה האדם להשלים את פרשיותיו עם הציבור, כדי שישכיל בדברים יותר, כלשון החינוך.

יתבונן במה שקורא

בדומה לזה איתא בשל"ה (שבת נר מצוה או יז) **זוה לשונו: וכשקורא שנים מקרא ואחד תרגום, ישים לבו ועיניו להתבונן במה שקורא. הן במצות התורה, הן במדות, הן בדרכי מוסר, הן בכל תועלת אשר יוכל להוציא מכל ענין וענין. ויקרא, כדי ללמוד וללמד לשמור ולעשות ולקיים.**

הנה השל"ה הק' מזהיר אותנו שלא נקרא שמו"ת במרוצה רק כדי לצאת ידי חובה, אלא נקרא במתינות ונתבונן במה שנוגע לנו לדעת את ה' ולעבוד אותו. הן רבות המה ההשקפות העקומות שהשתרבבו בקרבנו וסבורים שמקיימים בכך מצוה, והרי על ידי לימוד התורה, יכול כל אחד לראות בגלוי שהשקפות אלו עקומות ומעוותות. אם כן מי פתי להפסיד את ההזדמנות להתבונן במה שהוא קורא וליישר את השקפותיו. הרי לימוד קל הוא, חומש עם רש"י, וכי גם זה לא ילמד האדם!?

הן אמר אחד שבליל הושענא רבא בעת אמירת משנה תורה, גמר אומר בנפשו במקום להסתכל בכל עת כמה דפים עדיין נשארו לו, להתבונן במה שהוא קורא, והנה כמה נפעמה רוחו כשנתגלתה לו נעימות התורה והרגיש איך משה רבינו מדבר אליו,

א. וכנודע מדברי החתם סופר* עה"פ גם עדותיך שעשועי אנשי עצתי (ה"ד בדרשותיו לסוכות שנת תקכ"ז בהג"ה). ראה עוד 'אגרא דכלה' בראשית (ד"ה מסרה וירא אלקים את האור). ומיוסד על מה שאמרו ז"ל במדרש תנחומא (תיר): אם בקשת ליטול עצה מן התורה הוי נוטל.

הלא הוא יפסיד מחמת כן ללמוד את יסודות היהדות, שהרי יהיה עסוק בכל עת בהסתכלות על השעון, וכבר יתכן שימצא את עצמו בגיל חמישים ודברים מפורשים המופיעים בפסוקים יהיו מחודשים אצלו, וכל זה משום שמעולם לא השכיל לשים לב למה שהוא קורא בעת אמירת שמו"ת.

להנאתך ולטובתך

החינוך והשל"ה הק' אומרים לנו: קריאת שמו"ת היא דבר יקר ביותר. עשה נא טובה לעצמך והקדש לה מספיק זמן כדי שתוכל לעשותה במתינות. ואכן מסיבה זו חשוב כל-כך שהשקפת האדם על קריאת שמו"ת תהיה נכונה וישרה, ובהתאם לכך יסדר לעצמו איך ומתי לעשותה. הרי הקב"ה קרוב אליך מאוד ונתן לך את תורתו כדי שתועיל לך במצב שלך, אינך רשאי להתעלם מזה. עליך ללמוד חומש עם רש"י ושאר מפרשים, ולא לשם ידיעה בלבד או לשם סגולה (הגם שכל אלה אמת), אלא משום שיחסר לך ביראת שמים אם לא תלמד אותם.

דמו בעצמכם אחד שנתמנה למלמד לראשונה בחייו. קודם ליום הראשון הכין את החומר הנלמד במשך שש שעות ואסף משלים וציורים, הכל כדי להתחיל ברגל ימין. בדמיונו חוזה כי הנה מחר יהיה בכיתתו מעמד הר סיני ממש. אך כיון שהגיע היום המיועד והתחיל לשאת את שיעורו, מיד התחילו הילדים להשתובב ולא הצליח להוציא אף לא הגה אחד מפיו. איזה צער! איזו עגמת נפש! וצערו הולך וגדל ככל שהוא רואה את המלמד בכיתה המקבילה (parallel) בעל ט"ו שנות נסיון שמלמד את הילדים ברוגע ובנעימות וכולם מקשיבים לקולו ואין פוצה פה ומצפצף, וכל זאת למרות שלא הכין שש שעות ואף לא רבע מזה. הוא ניגש אליו ושואל: היכן

בידו ללמוד וללמד לשמור ולעשות. ובכן ישנם אנשים שאומרים כל יום פעמיים באהבה שמע ישראל אך לא עלה ברעיונם אף פעם לכוון בעת אמירת "ולא תתרו אחרי לבבכם" שתחשב להם לזכות לסייעתא דשמיא להנצל ממראות אסורות, והרי בשביל זה ניתנה לנו מצות ק"ש, שנספיק על ידה ללמוד וללמד לשמור ולעשות. אומר לנו השל"ה הק' שזה היה עיקר התקנה גם בקריאת שמו"ת.

יצר הרע המכונה 'עניינים'

יש יצר הרע שאפשר לכנותו יצר הרע דעניינים. כשהוא רואה שיש משהו שנחויץ מאוד להצלחת האדם בזה ובבא, ומן הסתם ירצה האדם לעשותו, הוא בא אליו ומספר לו שיש בדבר זה עניינים מעניינים שונים, הכל כדי שישם מעיניו באותם עניינים וישכח את העיקר. וכפי שכתב בספה"ק **מאור ושמש** (שבועות ד"ה וכל העם רואים), שכמה כתות מישראל היו עסוקים בעת מתן תורה בקולות וברקים שהיו שם, וכן יש בכל שנה בשמחת תורה, שהיצר הרע גורם לבני אדם להיות עסוקים בכל מיני עניינים חיצוניים וטפלים, העיקר שלא היו עסוקים בדבר עצמו. אף כאן, היצר הרע מפתה את האדם להעביר את הסדרה שמו"ת כשהוא עטוף בעניינים שונים, ובדרך משל, שיקרא את הכל בבת אחת דווקא וביום שישי אחרי המקוה דוקא, ובלי להפסיק בדיבור, ואם יפסיק יחזור להתחלה.

הן אמת שיש למצוא אצל הצדיקים שהיו נוהגים כך, אבל אצל אנשים כערכינו זה יכול לנבוע לפעמים מעצת היצר, ובפרט בתחילת הדרך, כי האדם הפשוט שעושה כן, לפעמים בתחילה יוכל לעמוד בזה, אבל כשיזדמן לו איזה שבת שבע ברכות וכדו' ולא יעלה בידו לנהוג כן, יותר לגמרי. אך יותר גרוע מזה,

לעצמי להעביר את הסדרה בליל שבת אחרי הסעודה, אך תמיד אני מוצא את עצמי נרדם על החומש. כל התואנות האלה נכונות כל עוד האדם סבור שמדובר בסגולה בעלמא. יקראו לו ויבקשו ממנו לפרט שלוש בעיות שיש לו בחייו, יאמר: הלואי יהיו לי שלוש, יש לי כהנה וכהנה. יאמרו לו: דע לך שאם תלמד חומש רש"י תמצא פתרונות לכל בעיותיך, ואם תלמד אוה"ח הק' תתיישרנה השקפותיך והכל יבוא אל פתרונו. אינך מאמין בזה מפני שלא ניסית, וכשתנסה תראה עד כמה הדברים נכונים ואמיתיים. ובכן אל תתחיל ביום שישי אחר הצהריים, כי אם תתחיל אז, לא תמצא את הזמן להתבונן בפסוקי התורה וללמוד פירוש רש"י.

ירא שמים יוצא ידי שניהם

הן כך כתוב בשו"ע (או"ח רפה, ב) וירא שמים יקרא תרגום וגם פרש"י. ואמר על זה הרה"ק רבי ישכר דוב מבעלזא זיע"א: אין הפירוש שירא שמים לומד את שניהם, אלא שהרוצה להיות ירא שמים לומד את שניהם. והדברים פשוטים, שהרי רש"י הוציא מן המקראות את מה שנחוץ לאדם לדעת בשביל חייו כמו שהרב בשיעור ההלכה שלו בוחר את ההלכות הנחוצות לשומעיו. ויש להדגיש שוב: בתחילת דרכו של אדם, כשאף פעם לא למד חומש באופן זה, אין הוא יודע על מה מדובר. הוא אומר: אני לא זכיתי לראות שהדברים נוגעים לי. אמנם הסיפורים עם יעקב ויצחק מעניינים מאוד, אבל מה הם נוגעים לי. לכן אומרים לו: ככל שתלך ותתמיד בלימודך באופן זה, ילך לימודך ויערב לך. והרי זה דומה ללימוד הגמרא והתוספות, כי גם שם הלומד המתחיל שעדיין אינו יודע איפה מסתיימת הקושיא ואיפה התירוץ, אינו מוצא בהם טעם, אבל אחר כך כשהוא מתחיל להבין, הוא מוצא בהם טעם נפלא של עונג.

היושר? אומר לו אותו מלמד: שמע נא ידידי, יש לי כבר ט"ו שנות נסיון, ולמדתי כללים, יש דברים שמועילים לייסד משמעת (discipline) אצל התלמידים ויש דברים שאינם

מועילים. להכין את החומר במשך שש שעות הוא אמנם דבר חשוב מאוד ומורה על רצינות, אבל אין זה מכריח שתוכל לייסד משמעת בכיתתך. עשה נא מצוה, אומר לו אותו מלמד, לא אתי תעשה מצוה ולא עם המנהל, אלא עם עצמך, אם רוצה אתה להנעים לך את חיך, למד קורס אחד ואז תראה שאתה תאהב את התלמידים והם יאהבו אותך ודבריך יקלטו במוחם ולבם...

נניח שהמלמד דגן התווכח עם המלמד של הכיתה המקבילה במשך שנתיים ימים וטענתו תמיד בפיו שאין לו זמן וכסף בשביל קורס כזה, אך לאחר שנתיים כשבאו לו מים עד נפש כי המנהל איים עליו לפטרו ממלאכתו, הסכים להשתתף בקורס, אך בפועל ישב שם עם משניות כלים ומלמל, כי קיבל על עצמו לסיים מסכת כלים עבור נשמת זקנו. הוא באמת היה בקורס ואף שילם עבורו טבין ותקילין, אבל מלמל אז פרקי משניות, ואף המעט ששמע, לא התייחס אליו ברצינות כי נדמה לו שכבר יודע את הכללים מימים ימימה. הוא מסיים את הקורס בשעה טובה ומוצלחת, ושוב מוצא את עצמו מתייסר ביסורי נפש, היתכן שעדיין איני יכול לייסד משמעת בכיתתי!?

אם ראית גנב ותירוץ עמו

לדאבוננו אף אנו מתנהגים בדומה לאותו מלמד טיפש. הרי התשובות לכל בעיות החיים שלנו מופיעות בפסוקי התורה. ולא בדרך רמז וגימטריא, אך האדם אומר: מה אעשה? אין לי זמן להעביר את הסדרה. יש לי משפחה ברוכת ילדים ב"ה ואיני יכול להתאכזר עליהם, איני יכול לברוח מהבית לשתי שעות. אכן אני מבטיח

אלוקים על הארץ ואדם אין לעבוד את האדמה", ופירש רש"י: טרם יצמח - עדיין לא צמח, ובשלישי שכתוב ותוצא הארץ, על פתח הקרקע עמדו עד יום ששי, כי לא המטיר - ומה טעם לא המטיר? לפי שאדם אין לעבוד את האדמה ואין מכיר בטובתם של גשמים, וכשבא אדם וידע שהם צורך לעולם התפלל עליהם וירדו, וצמחו האילנות והדשאים.

הנה דברי רש"י אלו כוללים הרבה מאוד ואפשר להרחיב בהם עוד ועוד, אך ראשי הפרקים הם שדרכו של הקב"ה בהנהגת הבריאה להכין שפע לאדם ולא להראותו לו, וזאת כדי שיתעורר האדם להתפלל אליו, ורק כשיתפלל אליו, אז יבוא אליו השפע שכבר עמד מוכן ומזומן להגיע אליו, וכל זה משום שתכלית הבריאה שיכיר האדם את בוראו. לכן הקב"ה בורא חסרון, ואינו חסרון אמיתי, אלא פירושו שהשפע נעלם מעיני האדם, ועל ידי כן מתעורר בלבו צורך גדול לאותו דבר, ומתוך כך הוא פונה אל הקב"ה ומתפלל אליו, וכשהוא נענה, הוא מכיר לו טובה וכך הוא נעשה קשור אל הקב"ה בכל עת והבריאה מגיעה אל תכליתה.

וכתב מהר"ל (גור אריה) על דיבור רש"י זה: כלומר, ואסור לעשות טובה לאיש שאין מכיר בטובה, ולפיכך כל זמן שלא היה האדם לא המטיר.

הדרך לחיים מאושרים

מדובר בוודאי בסוגיא גדולה, אך ניקח פרט אחד מתוכה. הנה החובת הלבבות כתב שכל היהדות מיוסדת על הכרת הטוב להקב"ה ומטעם זה צריכים בני אדם להכיר טובה זה לזה, והנה בדרך כלל נוטים לפרש שמתוך שיכיר האדם לזולתו, יתרגל להכיר טובה להקב"ה, אך המתבונן בדברי רש"י

זכרני בבחרותי, כשהייתי במחנה קיץ באמריקה, ערב תשעת הימים. היו שם כמה מכונות כביסה ומטבע הדברים התור היה גדול לכבס את הבגדים לרגל תשעת הימים הממששים הבאים. הלכתי לכבס את בגדי באמצע סדר הלימוד, ולמזלי המשגיח תפס אותי. הוא שאל אותי לאן אני הולך ועניתי לו: אני הולך לכבס את בגדי, כי המכונות תפוסות כל הזמן ואין לי ברירה אלא לכבס את בגדי באמצע הסדר. אמר לי המשגיח בזה הלשון: בשביל המשגיח הוא תירוץ נפלא ומתקבל, אבל אתך מה יהיה? סוף כל סוף הפסדת סדר לימוד, ומה יהיה עם כל הידיעות שהיית יכול לרכוש בשעה זו?

דבריו נחרטו במוחי משום שיצאו ממקום אמיתי שבלב, והם מלווים אותי עד היום. האדם יכול להמציא תירוצים וחשבונות בלי סוף, אבל בסוף מי יפסיד מזה? אך ורק הוא מפסיד מזה. תירוצו עמו ששמחת תורה היה ביום שלישי ובחור"ל ביום רביעי, ועד שמצא לו זמן לנשום כבר הגיע פרשת נח. הוא צודק מצד עצמו, אבל מה יעשה עם כל העצות לבעיות חייו שנמצאות בפרשת בראשית, וכי אינו חבל?! יחשוב האדם מה היה קורה אם היה נודע לו שהיתה איזו חלוקה, חילקו לכל משפחה אלף דולר, והוא לא ידע ולא שמע, איך היה מרגיש אז? נו, מה ההבדל? הרי לפי הפשט התרגום ניתן לנו כדי שנבין את התורה, כי זה היה שפת ההמון, ולכן אנו צריכים לקרות שנים מקרא ואחד תרגום, ומהאי טעמא ירא שמים לומד גם רש"י.

וכל שיח השדה טרם יהיה בארץ - הכרת הטוב

קחו לכם דוגמא מפרשת השבוע: בפסוק נאמר "וכל שיח השדה טרם יהיה בארץ וכל עשב השדה טרם יצמח כי לא המטיר ה'

מוכן לשלם את המחיר המלא, אז יוכל לשנות את הרגלו.

כך הוא ממש בענין העברת הסדרא שמו"ת, דהיינו באופן האמור, במתינות והתבוננות ועם פירוש רש"י, ובאופן של שאיבת חיות ושייפתחו לו מעיינות החכמה למצוא רעיונות נפלאים שיועילו לו להגיע לאהבה ויראה וענוה, עליו להיות מוכן לשלם מחיר. אם תסכים לשלם את המחיר, תוכל להתפלל ותזכה לסייעתא דשמיא, אך אם לא תבין שעליך לשלם מחיר, אפילו תתפלל לא יועיל לך שהרי אינך עושה את החלק שלך להרבות בישיבה.

ומה נקרא לשלם מחיר? קודם כל תדע שאינך יכול להתחיל בלי חשבון. יש אמנם שבועות שבהם אפשר לסמוך על שבת עצמה, כגון בפרשיות קטנות ולילי שבתות ארוכים, אך אל תבנה על זה, כי אם תבנה על זה מה תעשה כשלא יסתדר לך? והרי היצר הרע מכיר אותך, ואם שבוע או שבועיים לא תתחיל קודם, תשכח לגמרי שזו היתה קבלתך. עליך לקבוע לעצמך סדר קבוע, ואל תוותר על זה בכל מחיר, הרי אתה רוצה ללמוד מה שכתוב בתורה. הרי יהיה לך אמונה ובטחון, וממילא יהיה לך כסף ודברים יותר מועילים מכסף. ובכן, אל תוותר מהר כל-כך על קריאת שמו"ת כדבעי.

מצטדק האדם ואומר: הלא דובר אמת אנכי ואמת היא שאין לי פנאי. אכן זהו הזמן שיקח חלק מחייו ויקדישנו להעביר הסדרה עם פירוש רש"י. ואע"פ שהדבר קשה לו עד מאוד, יוותר על אחד מהדברים שהוא עושה במשך היום ובזמן שיתפנה לו יעביר את הסדרה. הבה נעשה חשבון פשוט: אינך מדבר כלל שיחת חולין במשך היום? אינך מכיר כלל את חדשות העולם?

אלו מבין שהוא הרבה יותר מזה, והוא כי האדם אינו נפרד מהקב"ה אלא חלק הוא ממנו (חלק א-לוה ממעל), וכשהאדם מכיר טובה לאדם, הוא מכיר בזה טובה להקב"ה. הקב"ה סיבב שפלוגי יחשוב עליך ויטיב לך, ובשעה שהוא מטיב לך הקב"ה נמצא אצלו, ולכן כשאתה גומל לו טובה תחת טובה, אתה גומל בזה טובה להקב"ה.

הנה כשהאדם חי עם זה, נעשים חייו מלאי שמחה, כי הוא מבין שלא רק כאנשים מטיבים לו הוא נסבב על ידי הקב"ה, אלא גם כשהם מריעים לו, הכל נעשה על ידי הקב"ה לטובתו, והוא מבין שעליו להכיר טובה להקב"ה שעוזר לו להודרך ולהתעלות. הא לנו דוגמא אחת של דיבור ברש"י שנוגע לאדם בכל עת ובכל שעה, ובכל פרשה ישנם דיבורים כאלה למכביר.

קריאת שמו"ת כדבעי רק על ידי תשלום מחיר

כעת נשלים את דברינו בענין אחד נחוץ. הנה למדנו במסגרת שיעורי הבטחון בענין שינוי הרגלים, ונתבאר שאחת מהסיבות שבני אדם אינם מצליחים לשנות את הרגליהם היא משום שאינם לוקחים בחשבון בשעת לקיחת הקבלה שיצטרכו לשלם מחיר. האדם רוצה בדרך משל לקבל על עצמו לקום כל יום באשמורת הבוקר. קבלה נפלאה, אבל כדי שהקבלה תעמוד במבחן המציאות, עליו להיות מוכן לשלם עבורה את המחיר, והמחיר כולל לוותר על כל מה שעשה עד כה בלילותיו כגון לנהל שיחות נעימות עם בני משפחתו וכדו', וכן לוותר על אכילה בשעה מאוחרת או על אכילת מאכלים כבדים במשך כל שעות היום, כי אלו יפריעו לו לקום באשמורת הבוקר, ובכן אם יקח הכל בחשבון ויהיה

צריך לשלם מחיר, וכל עוד לא תהיה מוכן לכך, לא תוכל להצליח בקבלתך.

תשלם את המחיר על ידי שתיפרד מדבר שהיה נראה לך עד כה חשוב מאוד, ואז **תלמד את הפרשה תוך כדי תפילה לה' וייפתחו לך מעיינות החכמה, וכשתגיע לשמחת תורה, תגיל ותשיש בזאת התורה שהתאחדת עמה.**

אה, מפעם לפעם אתה קורא חדשות, ומה נקרא אצלך מפעם לפעם? אין נעים לך לדבר על זה, שהרי אתה קובע עתים בזה בבוקר בערב ובצהריים חוק ולא יעבור. תוותר מעט מקריאת החדשות, תוותר על רבע שעה מעבודתך, וכבר כתב בספר **חסידיים שעל האדם לוותר אפילו מסדר לימודו בשביל להעביר את הסדרה**, תוותר על שינתך, תוותר על אכילתך. כי כן אתה

יום ה' פרשת נח - ב' דר"ח מרחשון תשפ"ב

שנים מקרא ואחד תרגום עם פירוש רש"י - חלק ב'

כמה לא חלי ולא מרגיש

אך מה נעשה שבענין חומש הסבר זה אינו מתאים, כי חומש הוא הלימוד היחיד שהאדם מחויב ללמוד באופן קבוע. בכל שאר חלקי התורה, האדם יכול לבחור מה ללמוד, והגם שהוא מחויב ללמוד הלכה למעשה כדי לדעת את המעשה אשר יעשה, הוא רק מצד הידיעה, אבל מצד הלימוד והשינון, התורה רחבה מיני ים והאדם יכול לבחור מה ללמוד לפי מה שלבו חפץ. יש שלומדים סדר זרעים בעיון, יש שעוסקים הרבה בתלמוד ירושלמי, וכן הלאה, כי לכל נשמה יש חלק מיוחד בתורה, אך בענין לימוד חמשה חומשי תורה הלכה הוא בשו"ע, וכאילו המחבר אומר לאדם: לא שאלתי אותך מה אתה אוהב, אתה מחויב ללמוד חומש.

מונח בזה דבר נפלא, והוא שאומרים לאדם: חשבת שאינך מקבל חיות מלימוד זה מפני שאינו חלקך בתורה? טעות גדולה היא בידך, חומש הוא חיוב מדינא דגמרא ומגיע עד לשו"ע. אתה מחויב ללמוד, להבין ולהעמיק בו, והוא בוודאי חלקך בתורה, כי אלמלא כן, לא היו קובעים אותו כחובה.

זה אומר בכה וזה אומר בכה

אכן לפי זה צריך לדעת באמת, מהו הפשט שיש בני אדם שיש להם חיות מלימוד זה ויש בני אדם שאין להם חיות ממנו. ובכן כדי לקבל מענה לזה, נצא להתחקות אחר רבותינו הצדיקים לראות איך היו ניגשים ללימוד זה ונלמד מהם איך צריך האדם לגשת אל הלימוד באופן שיאיר את נשמתו וירגיש חיות עצומה.

בשיעור הקודם עסקנו בענין החיוב להעביר הסדרה שמו"ת והבאנו מהקדמת החינוך ומהשל"ה הק' שצריך ענין קריאת התורה בציבור והעברת הסדרה שמו"ת הוא ללמוד היטב את הפרשה ולהוציא ממנה מה שאפשר להוציא להנהגת החיים למעשה. והנה פלא גדול נגלה לעינינו לאחר השיעור, היו שאמרו שאינם מרגישים שום חיות מלימוד כזה. יש לנו חיות מקצוה"ח ומשאר לימודים עמוקים אמרו, אך מחומש? אם צריך צריך, אבל חיות אין אנו מוצאים בזה. ובפרט כשמגיעים לפרשיות מסוימות או לחלקים מסוימים כגון סוף פרשת בראשית או סוף פרשת נח, הוא חי כך וכך שנים, והוא חי כך וכך שנים. אנו מרגישים שאנו אומרים אותם כשור לעול וכחמור למשא ותו לא. ומצד שני היו אנשים שלומדים חומש רש"י תמידין כסדרן, שדיברו מלימוד זה בהתפעלות עצומה. כל מילה ברש"י הוא יהלום - אמרו. מכל מילה אנו מקבלים חיות נפלאה.

הלימוד אשר הנלך חפץ ביקרו

והנה יאמר מי שיאמר: הלא תמיד הוא כך, יש מי שמתחבר ללימוד מסוים ויש מי שאינו מתחבר אליו, וכבר אמרו חז"ל (ע"ז יט, א) אין אדם לומד תורה אלא ממקום שלבו חפץ, זה אוהב ללמוד הלכה וזה אוהב ללמוד ש"ס, זה אוהב ללמוד מהר וזה אוהב ללמוד לאט עם הראשונים והאחרונים. אף כאן, יש מי שמתחבר מאוד ללימוד חומש רש"י ויש שמעדיף לימודים אחרים, כי כל אחד יש לו את חלקו המיוחד לו בתורה.

שבוע את הפרשה השייכת לאותו שבוע.
מה שאין כן תורה שבע"פ.

גשמים עזים בימות הקיץ

נוכח זאת ממעשה של הרה"ק רבי **אהרן מבעלזא** זיע"א שנסע בחודשי הקיץ לאחד העיירות, וכשהגיע אל העיירה ראה שיורדים שם גשמים עזים, והגיעו אליו בני העיירה לבכות לפניו כי הגשמים עושים להם היזקים רבים. שאל אותם אם יש תלמוד תורה בעיירה. השיבו לו הן, וביקש שיביאו אליו אחד מילדי הת"ת. כשהובא לפניו אחד הילדים, שאל אותו מה הוא לומד. אמר לו שהוא לומד פרשת ויגש, ונגלה לפני הצדיק שהם לומדים לפי הסדר פסוק בפסוק מתחילת התורה, ואינם לומדים פרשת השבוע. אמר להם הצדיק שבגלל זה הגיע הגשם, כי **כל פרשה יש לה ההשפעה לתקופת קריאתה**^א, ולמשל, מיד כשמתחיל חודש אלול קוראים פרשת כי תצא למלחמה העולה על היצר הרע כמבואר בכל הספרים, וכן שום תשים עליך מלך עולה על המלכת הקב"ה, וכיון שאתם לומדים פרשת ויגש שזמן קריאתה בחורף, המשכתם את החורף בחודשי הקיץ. כשיצאו מלפניו, אמר הרה"ק מבעלזא: **תורה שבכתב מסודרת בצמצום**, ולכן היא שייכת לזמן קריאתה, **תורה שבע"פ אין לה צמצום**, יכול האדם ללמוד מסכת סוכה בכל יום מימות השנה ויהנה מאור הסוכה, כי התורה שבעל פה מתרחבת. ודיבר אל הסובבים כבא בטענה: הם מבקשים להפוך את הסדר, את הצמצום של התורה שבכתב הם רוצים לבטל ולומדים עם הילדים פרשת ויגש בקיץ, ואת ההתרחבות של התורה

בנוסף לזה, הלא כבר הזכרנו בשיעור הקודם שאפשר למצוא יסודות נפלאים ברש"י המענגים לב ונפש, והבאנו לדוגמא דברי רש"י על עשב השה טרם יהיה בארץ שהקב"ה ברא את החסרון כדי שיתפלל האדם וכשיתמלא חסרונו יכיר טובה להקב"ה. והנה לאחר השיעור ניגש אחד לשאול: אמנם מצאת דיבור אחד ברש"י, וכבר ידועין הדברים יש דיבורים כאלה ברש"י, אבל כמה יש כאלה? הלא רובא דרובא אינו כן.

מצד שני, אלו שעוסקים זמן רב בלימוד חומש רש"י (זמן רב כוונתנו לכמה וכמה שנים) הגיבו כולם פה אחד כשמעו את טענתו: אנו מוצאים בכל שנה ושנה יסודות חדשים ברש"י, ובדיבורים רבים כל-כך. התרגשותם לא נבעה מהנעימות בלבד, אלא גם מהחידושים שמתחדשים להם בדיבורי רש"י ללא הרף. פלא גדול!

תורה שבכתב שייכת לזמן

ובכן, מהו הסוד? אכן נחזור אל ההתחלה. הנה **החינוך** כתב שהחיוב להעביר את הסדרא שמו"ת הוא חלק מהתקנה שתיקן משה רבינו ונביאי דורו שילמדו כל שבוע את התורה בציבור^א, והיינו כי התורה שבכתב שונה במהותה מהתורה שבעל פה, כי בעוד התורה שבעל פה מתרחבת, התורה שבכתב היא המילים שניתנו ככתבן וכלשונון למשה בסיני, וכן יש חילוקים רבים ביניהם, ולמשל תורה שבע"פ אפשר ללמוד בלילה, ותורה שבכתב אין ללמוד בלילה^ב, ואחד מהחילוקים ביניהן הוא **שהתורה שבכתב שייכת כל כולה לכל נשמה ונשמה, וכל אחד צריך ללמוד כל**

א. ראה ב"ק פת, א. רמב"ם הלכות תפילה יב, א. וראה עוד ערוך השולחן או"ח רפה, ב.

ב. ראה 'באר היטב' או"ח רלה, ב.

ג. ראה מגילה לא, ב.

ועכשיו לענין מעשה, מה יעשה האדם שאינו מרגיש טעם בזה? אני מסכים שלפי חשבון יוצא שחומש רש"י הוא חלקי בתורה ועלי להרגיש בו טעם נפלא, אך מה אעשה ואינני מרגיש, התוכל להכריחני להרגיש מה שאיני מרגיש?! אכן אם אנו רואים שהקב"ה אמר לנו שנרגיש בזה חיות ואיננו מרגישים, עלינו להסיק מזה שיש לנו חסרון באיזה מקום וצריך לתקנו.

תחפש באשר למדת

והנה ההקדמה לתשובה היא **שהאדם מרגיש טעם נפלא כשהוא עוסק בעניין ומעמיק בו**, ואחר כך כל מה שהוא מוצא בקשר לסוגיא זו, הוא מרגיש חיבור חזק אליו. ולמשל, אם האדם לומד בכלל הלכות שבת ומביאים בכל יום שאלות למעשה ומפלפלים בריתחא דאורייתא, גם כשילמד לימודים אחרים, כגון בערב או בשבת, כל פעם שימצא עניין הקשור להלכות שבת, הוא יתפעל עד מאוד וכל צורתו תשתנה לטובה, כי הוא מרגיש שזהו מקומו אשר הוא יונק ממנו את חייתו.

הן האדם צריך להרגיש שהתורה היא מקומו, אך לא בכל מה שהוא לומד הוא באמת מרגיש כך, אבל במה שהוא עוסק, שם הוא מרגיש זאת. ובפרט אם אין המדובר בהלכות שבת באופן כללי, אלא בחלק מסויים של הלכות שבת, אשר הקב"ה נתן לו חוש מיוחד בענין זה, פתיחת מקרר וכו', הוא אוהב תחום זה, הוא עוסק בו והולך לבדוק איך זה היום, והוא מחדש בזה ומתכתב עם פוסקי ההלכה, הנה כשהוא נפגש עם פרט מסוים השייך לסוגיא זו, הלא יקפוץ ממקומו כנשוח נחש.

ואם זה יבוא לו בגדר מציאה תוך כדי לימודו, כשלא ציפה למצוא אותו, תהיה התרגשותו הרבה יותר חזקה. דוגמא לדבר:

שבע"פ הם רוצים לבטל על ידי שקובעים ללמוד סך מסויים כל יום.

נאו לחיין בתורים

רואים אנו מדברי הצדיק שפרשיות התורה שייכות באופן נפלא לזמן קריאתן, וכן אמרו ה**צדיקים** שפרשת בראשית היא שוב ראש השנה, ופרשת נח היא בחינה של יו"כ, ופרשת לך-לך היא סוכות. הצדיקים הרגישו כך. וכן רואים בספרי הצדיקים שכל ענייני הזמן מופיעים בפרשיות התורה, כל דבר בעתו. וישב עם מקץ ושבת חנוכה. רואים את התורות איך שהם אחוזים ודבוקים. וכן רואים פרשיות נצבים וילך שעוסקים בענייני תשובה באשר מגיע ראש השנה ושבת שובה. תורה שבכתב פועל באופן כזה. כך לימדונו רבותינו, וכך תיקן עזרא מתחילה. וכשהאדם לומד תורה בזמן המסוגל לה, הוא מקבל אור מיוחד, כי זה מה שעליו לעשות אז, וכמו שמחויבים לתקוע שופר בר"ה וליטל לולב בסוכה, וכשעושים כן, הנשמה מקבלת אור מיוחד, כמו כן כאן.

בבית אהרן (פרשת שלח) הוא מוציא זאת מהפסוק בשיר ה**שירים** "נאו לחיין בתורים", נאה חיותו של אדם כשהוא לומד את התורה בזמנו, תור מלשון זמן. והאמת שאפילו באופן פשוט הוא כן, כשלומדים מסכת פסחים בפסח וכדו' מקבלים חיות נפלאה, אבל זה לא רק באופן חיצוני, אלא זה הרבה יותר מזה, זה מועיל לנשמה שזקוקה לכך.

ובכן הא"ב הוא **שהאדם צריך ללמוד עכשיו את התורה הנוגעת לזמן זה כי היא זו הנוגעת לו למעשה כדי להיות יהודי ירא ושלם**, ולכן הוא מחויב ללמוד השבוע פרשת בראשית ושבוע הבא פרשת נח וכן הלאה.

מבינים זאת בהבנה פשוטה, רק כשלומדים הלכה למעשה, לדעת מה לעשות ומה לא לעשות, אז התורה מועילה להם לחזור בתשובה, אבל כשלומדים דבר שאינו נוגע למעשה, הוא רק לשם ידיעת התורה.

ידיעות מועילות לתשובה

טעות חמורה היא לחשוב שזהו כל יסוד לימוד התורה, והדברים פשוטים, אלא שצריך לשנן את היסודות הפשוטים כל החיים, והאמת היא **שידיעת ההלכות למעשה היא רק אופן אחד שעל ידו מסתייע האדם לחזור בתשובה**, אבל באמת דבר זה אינו מוגבל כלל, וכמו שהלכות שבת מועילות לאדם לחזור בתשובה, כי כשילמד יידע מה אסור ומה מותר, כך **כל ידיעה וידיעה בתורה בכל חלק מחלקי התורה, נועדה להשיב את האדם בתשובה ובכוחה לפעול זאת**.

אמנם כן, יש ידיעות שהאדם מבין מיד איך הן מועילות לו לחזור בתשובה, ויש ידיעות שאין האדם מבין זאת מיד, אבל אחד מהאופנים הפשוטים ביותר הוא **שכל ידיעה בתורה באשר היא, היות שהאדם לומד אותה כדי לחזור בתשובה, היא תועיל לו להחליש את יצרו**. האדם מתיישב ללמוד שעה רצוף, אפילו ילמד דיבור של תוספות ביבמות אשר אינו נוגע לו כלל, הרי למד אותו אך ורק כדי לחזור בתשובה, שהרי לכן התבונן קודם שהתיישב ללמוד, ולמד בריצפות דווקא, כי בלי זה לא למד בשביל לחזור בתשובה, כי אם למד בקלות ראש, בוודאי לא למד בשביל לחזור בתשובה, וחבל, ובכן, מאחר שהאדם לומד תמיד בשביל לחזור בתשובה, ממילא כל ידיעה שנכנסת למוחו, מחלישה את יצרו. הנה גופו משתולל ומשתוקק לדבר עבירה, מתיישב הוא ללמוד וגופו נחלש.

כשאדם הולך בנכר ואינו מצפה לפגוש את ידידו הקרוב, אם יראה אותו בא לקראתו, שמחתו תהיה גדולה ועצומה, והסיבה, כי הוא לא נמצא במקום חיותו, וכשפוגש משהו שהוא מקבל ממנו חיות שלא לפי המצופה, הוא מתרגש עד מאוד ומקבל חיות עצומה.

שורש הכל נמצא בתורה

וכאן אנו באים לדבר נפלא אשר הוא יסוד הדבר שהקב"ה רוצה מאתנו. התורה ניתנה כדי שהאדם ימצא בה את התשובות לחייו הפרטיים, את המהלך לחיות את חייו על פי תורה, וזה באמת טמון בתורה, בפרשת בראשית, בפרשת נח, ובפרשת לך-לך. שם בתורה טמונה מהלך חייו, השקפתו, דרכי המחשבה שלו, להבין מה עיקר ומה טפל, ולדעת מה עליו לעשות. התורה שבע"פ מרחיבה זאת, אבל **שורש הכל נמצא בפסוקי התורה שבכתב, וכשהאדם ניגש אל התורה שבכתב באופן זה, הקב"ה מסייע לו שיגיעו אליו ההבנות הנכונות לדעת מה לעשות**.

ובקצרה: **התורה שבכתב היא כלי עזר לאדם לחזור בתשובה**. הן האדם צריך להגיע אל הקב"ה במהלך שנות חייו, ולשם כך הוא זקוק לאלפי אלפים ידיעות, הוא צריך להבנה חדשה בהכרת הטוב, הוא צריך להבנה חדשה מה נעשה כשהאדם עושה עבירה, הוא צריך להבנה חדשה איך הדבר משתקף בעולם כשבני אדם מתרחקים מהקב"ה, ואין לזה גבול, כי התורה ארוכה מארץ מידה. **לכן צוה הקב"ה לאדם והגית בו יומם ולילה, כי האדם צריך לחזור בתשובה, והכלי לכך הוא התורה. האדם לומד כדי לאהבה וליראה את שמו יתברך**.

בוודאי יש הרבה חלקים לזה איך התורה מועילה לאדם לחזור בתשובה, והרבה עדיין

מוסיפים לחדש בדברים אלה. הלא עמוקים הם כל-כך, ואנו יכולים להבינו יותר לעומק, והשקפתנו עקומה, ולכן אנו נתקעים וכל פעם עושים טעויות שיוצרים אצלנו בעיות קשות.

כפירות הטובה של דור הפלגה

הנה **רש"י** כתב בפרשת נח גבי דור הפלגה, על הפסוק "וירד ה' לראות את העיר ואת המגדל אשר בנו בני האדם" - בני האדם, אלא בני מי? שמא בני חמורים וגמלים?! אלא בני אדם הראשון שכפר את הטובה ואמר (ג, יב) האשה אשר נתתה עמדי, אף אלו כפרו בטובה למרוד במי שהשפיעם טובה ומלטם מן המבול.

זוהי השקפתנו, אנו שוכחים את הטובות שעושים לנו. מלמד שעשה טובה, אינך מסתכל עליו, אתה מתבייש, כי אתה היית אז בכיתה ג' ופעם צעק עליך. ובאמת, הלא התמסר בשבילך, למרות שלא היה המלמד המפורסם ביותר, אבל התמסר והשקיע בשבילך, אך בבית כנסת אתה מתחמק ממנו, ואינך אומר לו אפילו גוט שבת. לא, הוא מהילדותיים, מהתלמוד תורה, בושה לומר לו גוט שבת. כך יש אלפי התנהגויות שתלויות בפרט אחד של השקפה.

למדת ששנאוי המחלוקת וגדול השלום

עוד יש **ברש"י** פרשת נח על החילוק בין דור הפלגה שלא נהרגו לבין דור המבול שנהרגו למרות שעוונם של דור הפלגה היה קשה יותר, וזה לשונו: וכי **אי זו קשה של דור המבול או של דור הפלגה?! אלו לא פשטו יד בעיקר, ואלו פשטו יד בעיקר כביכול להלחם בו, ואלו נשטפו, ואלו לא נאבדו מן העולם! אלא שדור המבול היו גזלנים והיתה מריבה ביניהם לכך נאבדו,**

השקפת האדם נמצאת בתורה

ועוד **אופן שלישי** יש שמאוד נחוץ להבינו, והוא על פי המבורר אצלנו שרובא דרובא ממצוקותיו של אדם ברוחניות הוא מפני שחסר לו בהשקפה. האדם עצמו אינו סבור כך, הוא אומר: השקפה יש לי ב"ה, אך יש לי יצר הרע שמושך אותי לכל מיני מקומות. טעות גדולה היא. אילו היתה השקפתו בהירה אצלו כפי הצורך, היה עוזר לו מאוד במלחמת היצר.

ניקח לדוגמא את סוגיית הכרת הטוב, הלא סוגיא זו בסיס גדול ביהדות היא, ואילו אצל בני אדם אינה תופסת מקום כמעט, אם בכלל. בני אדם מדברים על הכרת הטוב רק בשביל לומר ווארט על הפרשה וכדו', ואין מעלים בדעתם כלל שהיא בסיס לעבודתו בקודש. אילו היה האדם מבין בהכרת הטוב כפי שרש"י מלמדנו, והיה מבין שזה מה שהתורה מבקשת ללמדנו, היה מתחיל להשתנות. כמה בעיות בין איש לאשתו היו נפתרות אם היה מגיע למדרגה חדשה של הכרת הטוב, בעומק פנימיותו, לא עשה שום קורס, אלא הבין זאת כי למד תורה, והוא מלא שמחה שהקב"ה נתן לנו כזו ידיעה וכזו ידיעה, והוא מכיר בטוב ומודה על הטוב.

וכן בין אדם לחבירו. כמה פעמים יש שהאדם מרגיש שיש לו טענה אמיתית על פלוני שעשה לו עוול, שים לרגע את ענין האמונה בצד, אתה זוכר בכלל שבשעה שאתה עורך מערכה כנגד חברך, אתה מחזיק הלוואה ממנו? שכחת לגמרי כי כבר עברו כמה חדשים מאז, ולא רק עכשיו, אלא חמש עשרה פעמים כבר לוויית ממנו כסף, ועכשיו הוא עשה לך עוול. מוחנו אינו ישר, למה? כי אנו שוכחים מכל זה, ולא רק שוכחים, אלא יותר גרוע מזה, איננו

קשה עתיקא מחדתא

הצרה היא שאנו כבר למדנו את דברי רש"י אלף פעמים בלי שימת לב אליהם. לומדים וממשיכים הלאה. כמה חיוזק דברי רש"י נותנים למי שאין לו בנים? כמה חיוזק הם נותנים למי שמרגיש שלא הצליח בחינוך בניו? כמה השקפה מונח בזה? אתה בא לבית הכנסת, מה נקרא הצלחה אצלך? בשבילך לבד! ההצלחה מחכה לך. **אתה יכול להיות איש מצליח** בלי כסף ובלי בנים, **אם רק תיקח את עצמך בידיים לשפר מעשיך ולירא מהשי"ת.**

עכ"פ על האדם להבין שהתורה ניתנה לחזור בתשובה, והתשובה קיימת בכמה אופנים, אבל **ההשקפה צריכה להעמיק מיום ליום.** אין כזה מושג שהאדם נמצא בסביבה נפלאה, בין אנשים יראי ה', ויש לו רבי נפלא, וברוך ה' השקפתו רצויה. אין דבר כזה. טעות היא, וטעות זו מביאה הרבה מצוקות וקשיים. **כל יהודי מחויב בחיוב מוחלט לבנות את השקפתו בכל יום,** ואיך? רק על ידי ההשקפה הצרופה מרבתינו, ומי הם רבותינו? אכן בדורות האחרונים כל אחד נצמד לרבתיו שלו, אבל רש"י הקדוש? הלא כל רבותינו אמרו שהוא רבן של ישראל. למד את היסודות ואז תבין מה שרבך אמר, כל אחד רבו שלו. הלא אינך מבין את דבריו. אתה חושב דבריו הם חידוש שנאמרו בדור מאוחר. זה רש"י. רש"י מלמד אותנו השקפה, כך אמרו רבותינו. ורש"י מראה לנו מה כתוב בפסוק. בפסוק זה נאמר. ושוב בכל פרשה ופרשה ובהרבה מאוד יסודות. מאיר, רחב, עשיר, ואז חוסך האדם הרבה בעיות. עניינים של עיקר וטפל, סתם שטויות שבני אדם עושים, או מה שעוברים על דאורייתות רק מפני שסבורים שהיה כזה מנהג. כל מיני חורבנות שנובעים ממה שאין יודעים

ואלו היו נוהגים אהבה וריעות ביניהם, שנאמר שפה אחת ודברים אחדים. **למדת ששנאוי המחלוקת וגדול השלום.**

הא לך עוד יסוד בהשקפה רש"י מביא. כל החיים אפשר להוסיף בהבנת רש"י זו, אך אין זו סתם ידיעה מהמדרש. זה פסוק! רש"י מלמדנו באיזו גישה ללמוד את הפסוק. רש"י היו פתוחים לפניו כל המדרשים, ובחר איזה פשט להציג בפני הלומד. רש"י למד תורה בשביל לחזור בתשובה, ואף את פירושו עשה כדי להועיל לאדם לחזור בתשובה על ידי התורה, לכן בחר את אותם פירושים שיועילו לאדם לחזור בתשובה.

עיקר תולדותיהם של צדיקים

הנה מתחילים ללמוד פרשת נח: אלה תולדות נח נח איש צדיק תמים היה בדורותיו, מתקשה כל אחד: וכי נח איש צדיק תולדותיו של נח הוא? והנה תירוצים רבים יש לכך, והספרים מלאים בהם, אך רש"י בא ואומר: **ללמדך, שעיקר תולדותיהם של צדיקים מעשים טובים.**

איזה יסוד יקר כתוב כאן! חבל על אלו שמכירים דברי רש"י אלו ואינם שמים לבם. כי אילו נמצא מי שהוא בן חמישים ומעולם לא שמע מדברי רש"י אלו, עדיין אפשר להצילו. אפשר לערוך הקדמה ולתאר איך האדם מרגיש שכל הצלחתו תלויה במה שהשאיר בנים תלמידי חכמים אחריה, הצלחתו תלויה במה שבנה דור חדש, ובמה שהרבה תורה בעולם על ידי בניו. אומר רש"י: לא, לא זוהי הצלחת האדם. הצלחת האדם היא כאשר הוא עצמו נעשה עובד ה' בעולם. אם הוא נעשה עובד ה', נחשב הדבר שהשאיר תולדות, רוצה לומר תוצאות, אבל אם השאיר בנים, יפה מאוד, אבל אין זה תלוי בו אלא בהקב"ה.

שבת התאחדות יש כמה אנשים בעלי הון, לכן הצטרף כדי שיוכל להתחבר אליהם במשך השבת וליצור אתם קשרים בשביל העתיד. והנה כל אחד יצא מאותה שבת עם מה שחיפש, הם יצאו עם השגות, והוא יצא עם מספרי טלפון וכו'.

כשהאדם יודע מה שהוא מחפש, הוא ימצאו. צריך להחזיר זאת. היכן נמצאים מעייניך? מה אתה מחפש? אחד מחפש ידיעות, אחד מחפש פרפראות שיכול להעבירם הלאה, אחד מחפש לומדות, ויראי ה' בלי יוצאים מן הכלל מחפשים איזה דבר חדש אוכל למצוא כאן שיועיל לי לחזור בתשובה. הוא לומד בבא קמא באופן זה, ונעשה על ידי כן זהיר בחפצים שאינו שלו שלא לגרום להם נזק. וכשהוא לומד חומש רש"י, כל פעם שהוא מוצא פסוק של יראת שמים, הוא שמח במציאתו, כי הוא אומר זה מה שאני מחפש ולוואי יהיה לי יותר יראת שמים. אחר כך אתה מתפלא איך הוא שואב חיות?! הוא חיפש את המרגליות ברש"י ומצא. לא את כולם מצא, כי אי אפשר למצוא את כולם, שהרי הקב"ה נותן לכל אחד מה ששייך לו, אבל הכל תלוי מה האדם מחפש, וכשהאדם שקוע בסוגיית התשובה, הוא מקבל חיות מתהלים ומקבל חיות מחומש רש"י ומקבל חיות משאר הלימודים שהוא לומד, אך באופן הנכון.

בחמשה חומשי תורה יש הכל, והראיה שמשנה רבינו תיקן שכל אחד ילמדנו וזה יהיה נוגע לו. מה שאתה תמצא בחומש רש"י פלוני לא ימצא, כי אתה יש לך החלק שלך בתורה והוא יש לו החלק שלו לגבי התורה שבע"פ שיוצאת מהתורה שבכתב. התורה שבע"פ היא הדברים שייולדו אצלך כשאתה לומד את התורה שבכתב, וזה נותנים לאדם שניגש אל הלימוד בהשקפה זו אני רוצה לדעת מה הקב"ה רוצה מאתי.

בבהירות מה היא השקפתו של איש יהודי. למד חומש עם רש"י, התייגע בזה, התלהב בזה.

התשובה קודם הלימוד לשם תזכורת

הרה"צ רבי מרדכי חיים סלאנים זיע"א סיפר: ה'חווה' מלובלין זי"ע היה מעביר את הסדרא בערב שבת עם ספר תורה, וכשהיה פותח את הספר תורה, היה מוכיח את עצמו, וכה היה אומר: ולרשע אמר אלוקים מה לך לספר חוקי, ובכן אנו הולך לחזור בתשובה. איי, בשבוע שעבר גם הבטחתי לחזור בתשובה, אבל היום אני חוזר בתשובה באמת, ומיד התחיל להעביר את הסדרא.

והאמת שכבר הזכיר דבר זה ב'מאור ושמש' (משפטים ועוד) שה'חווה' מלובלין היה מלמד שכן צריך ללמוד, אבל פעמים הרבה טועים וסבורים בפירוש הדבר, שבשביל ללמוד צריך לחזור בתשובה, והאמת היא לא כך, אלא שקודם הלימוד צריך האדם להזכיר לעצמו מה הוא הולך לעשות בלימודו. אין הוא הולך לעשות מצוה של לימוד התורה כשלעצמה, אין הוא הולך עכשיו להשלים חובותיו של קביעות עתים. זה גם, אבל בעיקר אתה הולך עכשיו לחזור בתשובה. יש לך זמן ביום שבו אתה חוזר בתשובה, ואיך? על ידי לימוד התורה.

מצאתי את שאהבה נפשי

ואכן מי שיוודע שזה מה שהוא הולך לעשות בלימודו, ממילא ימצא את מה שהוא מחפש. כמה פעמים הייתי עד לדבר מעייניך. קבוצת אנשים ערכה שבת התאחדות וכל מטרתם היתה להתעלות בעבודת ה', אך היה אחד שנסרך אליהם, ומטרתו שלו לא היתה להתעלות בעבודת ה', אלא משום שעיסוקו היה בחיפוש אחר תורמים למוסד שלו, והוא שמע שבין המשתתפים באותה

לעזוב את סדרו בגמרא משום שהוא רוצה ללמוד הלכה, כי הוא פוגש את עצמו מדי פעם שאינו יודע הלכה. ובכן מהי ההשקפה שלימדונו רבותינו? שאין הדבר מוכרח, כי אפשר ללמוד הלכה בזמנים רבים אחרים, ואין האדם מחויב לעזוב את סדרו בגמרא בעבור כך. ומה בדרך כלל עונה היצר הרע? לא, אני מכיר את עצמי ואני יודע שבלי לעזוב את סדרי בגמרא לא אלמד הלכה, זה לא יקרה.

כשהאדם אינו עוסק בסוגיית התשובה, אינו הולך להשקיע בשבתות וימים טובים, בליל שבת ובשבת אחר הצהריים, אינו הולך להשקיע ב'ובלכתך בדרך', כי אין הוא עוסק בלעשות תשובה, ולכן הוא אומר, הלא יש לי ארבע שעות ביום שאני ממילא מקדיש אותן ללימוד, אלמד בהן מעתה הלכה.

השקפתו של האדם צריכה להיות שהוא

עוסק בתשובה, מוחו חושב בכל עת: מה עוד? וזה יביא אותו שכל פעם שיפתח איזה ספר זה יעניין אותו. מעניין אותו הלכות נטילת ידיים, שהרי הוא נוטל את ידיו כל יום. הוא מצא עוד ענין ועוד רעיון³, הוא מוצא עוד איזה פרט שיכול לקרבו אל הקב"ה. אדם כזה ימצא ואף חומש רש"י ייפתח לו, כי ימצא בכל פרשה יסודות נפלאים בהשקפה, שהרי הוא יודע שככל שתלך השקפתו ותתיישר על פי התורה, דברים רבים כל-כך יבואו אל פתרונו, כאן בין אדם לחבירו, כאן היראת שמים שלו, כאן הבהירות שלו, קרבת האלוקים שלו...

הזהירות מלקבוע מסמרות

וצריך לומר במאמר המוסגר, שאין אנו אומרים שמי שאוהב ללמוד חומש רש"י הוא זה הירא שמים ומי שאוהב ללמוד הלכה ועדיין אין לו טעם בחומש רש"י, הוא כפי הנראה אינו לומד בשביל לחזור בתשובה. לא, צריך להזהר בזה, כי יש מי שלומד חומש רש"י משום שזוהי דרגתו, לדאבון לב אינו מרגיש טעם בלימוד הגמרא, והדבר היחיד שהוא יכול ללמוד הוא חומש רש"י, ואף הוא אינו לומד חומש רש"י כדי לחזור בתשובה, אך הוא נהנה שהוא לומד משהו, הוא נהנה שיש לו חומש נאה ושהוא מוצא כמה חידושים.

הוי אומר: אי אפשר לומר על האנשים המסוימים הוא נוטל חיות מחומש רש"י כי הוא ירא שמים, והוא אינו נוטל כי אינו ירא שמים. בוודאי אין זו הכוונה, אך הכוונה שמי שניגש אל הלימוד באופן כללי אחרת, ייצא מזה שחומש רש"י לא יפריע לו את סדרו. להיפך, הוא ירגיש שחומש רש"י הוא מה שנוגע לו יותר מכל. הוא לומד הכל, כי היהודי צריך ללמוד הכל, כי כל דבר יכול להיות נוגע לו. אבל לעולם לא יגיע למצב שיאמר: וכי לי יש זמן ללמוד חומש רש"י?! הרי מחר יש לי מבחן על עשרה סימנים בשו"ע.

העוסק בתשובה אינו מוגבל בזמן

לאחרונה שח בפניי אחד שהוא רוצה

ד. הנה הגאון מהר"ר שלמה קלוגר זצ"ל כתב שעל נטילת ידיים הוא ראשי תיבות ענ"י, כי הנה האדם צריך להעלות את אכילתו, אך מה יעשה מי שהוא עני בדעת ואינו יודע להעלות את אכילתו, לו נאמר שלכל הפחות יטול את ידיו כדבעי, וזה יעלה את אכילתו לפי מדרגתו.

יום חמישי לך לך - ח' מרחשוון תשפ"ב

שנים מקרא ואחד תרגום עם פירוש רש"י - חלק ג'

איה מקום כבודו

מקובל מהבעש"ט הק' זי"ע שכל הרגיל ללמוד פירוש רש"י עה"ת בקל יוכל להתקרב אל השי"ת, וכך נשמע מפי תלמידיו הק' אשר דיברו כולם בסגנון אחד על קרבת האלוקים שלה זוכה האדם על-ידי לימוד חומש רש"י.

הרה"ק רבי פייביש מיאברוב זי"ע א נכדו של ה'שר שלום' מבעלזא זי"ע א היה אומר בשם זקנו ה'שר שלום' שמי שאינו לומד חומש רש"י כל שבוע "ווייסט נישט וואו גאט וואוינט" [אינו יודע היכן מקום הבורא].

הרה"ק רבי מרדכי מנאדווארנא זי"ע א היה פועל הרבה על לבות חסידיו ושומעי לקחו שילמדו חומש רש"י. פעם אמר להגה"ק מסאטמאר זי"ע א שהיה אז בן ארבע, לאחר שבתן אותו על חומש רש"י: **זאלסט פיליווען חומש רש"י, וועסטו וויסן אוואו דער באשעפער וואוינט** [תשקיע בלימוד חומש רש"י, אז תדע היכן מקום הבורא]. והוסיף: מרדכיל'ע האט געקענט אסאך גרויסע לייט וואס האבין נישט געפיליוועט חומש רש"י, און זיי האבין נישט געוואוסט וואו דער באשעפער וואוינט [מרדכיל'ה הכיר הרבה אנשים גדולים שלא השקיעו בלימוד חומש רש"י, ולא ידעו היכן מקום הבורא].

הגה"ק מסאטמאר זי"ע סבר וקיבל והקפיד מאז עד יומו האחרון עלי חלד ללמוד כל יום חומש רש"י. מסופר שבפרשת משפטים שנת תשכ"ח, לאחר שקיבל את האירוע מוחי (סטראק), היה לו

צער גדול במשך כמה ימים מזה שאינו יכול ללמוד חומש רש"י, עד שיום אחד מצאו אותו שמח ופניו זוהרות. כששאלוהו לפרש שמחתו, אמר: הרה"ק מנאדווארנא הגיע אלי בחלומי ושפכתי לבי בפניו על שאיני יכול ללמוד חומש רש"י. בירכני הרה"ק ואמר לי שעוד אוכל ללמוד זמן רב חומש רש"י. ואכן הוא התאווש אחר-כך וחיה עוד י"א שנים בהן המשיך להגות בחומש רש"י.

הלומד חומש רש"י בקביעות זוכה לרוח הקודש

סיפר לי הרה"ח רבי יחזקאל יואל טאמעט שליט"א: אחי שליט"א מחכמי עיר מאנטריאל שמע מאחד הרבנים שליט"א מנכדי בית נאדווארנא המספר שיש לכך הוספה נפלאה בלתי מוכרת, וכך סיפר: דודי ועוד אחד מבני המשפחה הרוממה, שהו בשנות המלחמה יחד עם הגה"ק מסאטמאר, הן בברגן-בלזן והן ברכבת והן בשחרור, תמיד הם היו ביחד.

פעם שח להם הגה"ק מסאטמאר: אתם נכדי הרה"ק מנאדווארנא, העולם יודע מה הוא אמר לי בענין לימוד חומש רש"י, אך העולם אינו מכיר את סיום דבריו, והיות שדיבור קודש של צדיק אסור לילך לאיבוד [ובלשונו הקדוש: א ווארט פון א צדיק טאר נישט פארלוירן גיין], והרי אין אנו יודעים מי עתיד להינצל ומי אינו עתיד להינצל, אני מוסר לכם את הסיום כדי שאם תינצלו, תוכלו להעבירו הלאה.

המשיך ואמר: הרה"ק מנאדווארנא אמר לי אז בסיום דבריו שאם לומדים חומש

לשמה נחשבת כאשר האדם לומד בשביל לתקן מעשיו ומחשבותיו, והרי תורה לשמה מביאה לידי רוח הקודש, כל אחד לפי מדרגתו...

חומש רש"י לפני הכל

כמו כן הורה הגה"ק מסאטמאר הן לתלמידי התלמוד תורה וגם לתלמידי הישיבה ללמוד כל שבוע את הפרשה חומש רש"י מרישא עד גמירא, ושם לא יספיקו לגמור את כל הפרשה, יורידו מסדרי הלימוד אחר הצהרים כדי לגמור את כל הפרשה. וכן צוה על המלמדים שיכינו היטב את כל הפרשה עם רש"י וכל המפרשים כדי שיוכלו ללמוד לתלמידיהם בטוב טעם ודעת.

בעודו בעיר סאטמאר, היו בני הישיבה לומדים שני דפים שו"ע כל שבוע ובאים להבחן אצלו, והיו אז שתי קבוצות, אחת שלמדו אורח חיים ואחת שלמדו יורה דעה, ובעלי המוחות החריפים למדו את שני ההספקים, גם או"ח וגם יו"ד. באחד השבועות, היה זה שבוע פרשת וארא, שאל את אחד הבחורים: מה למדת, או"ח או יו"ד? ענה לו הבחור: אני לומד את שניהם. חשש הרבי שמא זה בא לו על חשבון חומש רש"י, שאל אותו: כמה פשטים מביא רש"י לפירוש תיבת 'מאכלת' בסוף פרשת העקדה? הבחור ידע לענות. מיד אורו עיני הרבי ואמר: אכן לך נאה ולך יאה ללמוד את שניהם, גם או"ח וגם יו"ד, שהרי אין זה על חשבון היראת שמים שלך.

סימן מובהק ליראת שמים

יהודי אחד הגיע לשאול את הרה"ק 'פחד יצחק' מביאין זיע"א בענין איזה בחור

רש"י בקביעות מגיעים לרוח הקודש! הגיב אז אחד מהם ואמר: אם כן יש לרבי הבטחה שייצנל [לכאורה משום שהעולם זקוק לבעל רוח הקודש]. הגה"ק הרהר מעט ואז אמר: דו זאגסט דאך גוט [אתה מדבר דברים של טעם]. לאחר שנשתחררו, אמר להם הגה"ק: אמנם מסרתי לכם דיבור קודש מהרה"ק מנאדווארנא, אך מפציר אני בכם שלא תדברו מזה כלום ותשכחו מזה לגמרי, שהרי מסרתי לכם אותו רק משום שלא רציתי שילך לאיבוד, אבל עכשיו שניצלתי אף אני, אין צורך בכך.

הנכד הנ"ל הוסיף שבאמת כן היה, העובדא והדיבור נשמט מזכרונו כל השנים עד אחר פטירת הרה"ק מסאטמאר זיע"א.

הוסיף הלה, שמעתי את הרבנית הצדקנית ע"ה פונה לבעלה הק' ואומרת: הן יום זה (יום כ"א בכסלו) הוא יום גדול, שהרי הרבי ניצל בו. נענה הגה"ק ואמר: לא, לא מפני כך, אלא משום שביום זה בחן אותי הרה"ק מנאדווארנא על חומש רש"י...

הנכד הנ"ל הבין מזה שהגה"ק מסאטמאר תלה את הצלתו בזכותו של הרה"ק מנאדווארנא ובזכות לימוד חומש רש"י שהיה בהדרכתו. והנה לנו הסבר נוסף למה חשש כל-כך בסוף ימיו כשראה שאינו יכול ללמוד חומש רש"י, כי חשש שרוח הקודש תילקח ממנו, וכיון שנתבשר בחלומו שיוכל ללמוד חומש רש"י שנים ארוכות, התיישבה דעתו.

עובדא נפלאה היא, ורואים ממנה מה כוחו של הלומד תורה לשמה, שהרי בשביל זה לומדים חומש רש"י, כדי להשתנות ולהתעלות בסולם המדרגות. הן כבר חזרנו הרבה על מה שכתב השל"ה הק"א שתורה

דעת יבין שאין שום ערך לתורתו. כך ממש הוא בענין חומש רש"י, כי כך נפסק להלכה שאפילו למד האדם חומש רש"י שישים שנה, חייב הוא להמשיך וללמוד אותו והוא בא קודם לשאר לימודים, כי ראשית חכמה יראת ה'.

ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן¹

ולהבין יותר מה טמון בלימוד חומש רש"י, נביא יסוד גדול בתורה בשם **בעל התניא** ז"ע (ויש אומרים אותו בשם **הבעש"ט הק"א**). בפסוק פרשת בראשית נאמר "ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן", פירש בעל התניא: **הגן הוא נ"ג פרשיות התורה, כי כל שבוע כשמגיעה פרשה חדשה, יוצא אור חדש מעדן להשקות את הפרשיות.** פסוקי התורה הם בסיס לכל מה שיש, כל ידיעה בתורה, כל השקפה שנחוץ לדעת לפי מצב הדור, כל ספק בהלכה, כל רוח הקודש הנצרכת לקבלת החלטה, **הכל מונח בתוך פסוקי התורה, אלא שהוא סתום, וכיון שבא הנהר היוצא מעדן ומשקה את פרשיות התורה, כל אחת בעתה ובזמנה, יוצאים דשאים חדשים.** הן כך הוא סדר צמיחת הדשאים, שהם נגמרים, ואח"כ חוזרים וצומחים. כך כל שנה ושנה. כיון שמגיע הזמן, כל האילנות מתחילים להוציא פירות וכל חלקות האדמה מתחילות להוציא דשאים. אף התורה בנויה לפי סדר זה. הקב"ה שולח ללא הרף שכל חדש בתורה, והדבר מיועד לבני ישראל שחפצים ללמוד תורה ולהתקרב אל השי"ת על ידה.

והנה כשהאדם לומד תורה, כגון גמרא או הלכה, בדרך כלל כוונתו להכניס את הידיעות הכתובות אל תוככי נשמתו, מה

שהציעו לחתן לבתו ושמע עליו מעלות טובות לרוב. אמר לו הפחד יצחק: **תברר עליו אם הוא לומד חומש רש"י, אם הוא לומד, תסכים לשידוך,** ואם לאו - אל תסכים². ידע היה אותו צדיק שמדובר בסימן מובהק כל-כך ליראת שמים, עד שאפשר ללילך ולהסתמך עליו.

הרה"צ ר' אליהו ראטה זצ"ל היה משפיע הרבה על תלמידיו בחורי הישיבות ללמוד חומש רש"י, ואף הוא עצמו היה משקיע הרבה עד יומו האחרון בלימוד חומש רש"י ומחדש בו חידושים. מרגלא בפומיה שקיבל מהצדיקים **שיראת שמים מקבלים מחומש רש"י.** וכשראה בחור בן י"ג שלומד חומש רש"י, היה אומר: הנה לך בחור בעל יראת שמים. כל הצדיקים דיברו בנוסח זה, כי כל הצדיקים שינקו מבאר מים חיים ידעו את הסוד.

ראשית חכמה יראת ה'

הפלא ופלא! הלא צדיקים הללו שהיו גאונים מופלגים בש"ס ופוסקים, ועם כל זה היו שמים דגש גדול כל-כך על חומש רש"י. יבוא אחד ויאמר שמצאו בזה סגולה. אך מי שהכיר את הגה"ק מסאטמאר יודע בבירור שלא זה היה הענין אצלו, ובכן מה מצא בלימוד זה? הלא גאונות ופלפול יכול היה למצוא בכל הראשונים והאחרונים וספרי השו"ת! אכן כן, ללא ספק היה זה צוואתו של הרה"ק מנאדואורנא אשר אמר בפירוש **חומש רש"י הוא המפתח ליראת שמים, וכיון שכן איך אפשר להניח את היד ממנו ולהשקיע רק בלימוד ש"ס ופוסקים!**

הן אם יאמר האומר אני לומד בהתמדה גדולה, אך בתפילה אני מזלזל, הלא כל בר

ב. הובא בסוף שו"ת 'דעת משה' חלק סיפורים שסיפר הגה"ק רבי משה מבאיאן-קראקא ז"ע (שי"ב).

ג. 'תור שם טוב' ח"ב שיט. הובא בספר 'בעש"ט' עה"ת בשמו ומשער שמ"ש שם בר"ת ש"מ דהיינו שמעתי ממורי.

ברוגז! לא, איני מעביר אותו. מי אמר לך? חלמת זאת בלילה? לא, לא חלמתי, אך למדתי תורה, ואז קיבלתי אור ואני מרגיש שעלי להשאיר את המצב על כנו.

אולם כדי שהתורה באמת תאיר לאדם את דרכו, הוא חייב ללמוד אותה כראוי, ואחד מהדברים המיישרים את הרגש האדם אל לימוד התורה הוא לימוד תורה שבכתב מתוך ביטול כי רצונו לשמוע את דבר ה'. אין הוא יודע באיזה פסוק ומתי זה

יקרה, אבל את הביטול יש לו. הוא הולך למקוה בערב שבת אחרי הצהריים, ודומה לו כאילו כל העולם בטל, והוא מתחיל להעביר את הסדרא בהתלהבות, והכל מפני שרצונו לשמוע מה הקב"ה מדבר אתו. והרי בפרשיות שקוראים עכשיו הדבר ברור כל-כך, שהרי כל הנסיונות שפקדו את אבותינו פוקדים גם אותנו, אלא שעלינו למצוא היכן הם פוקדים אותנו. וכגון הנסיון בפרשת לך-לך מארצך אל הארץ אשר אראך, הקב"ה אומר לאדם "לך" ואינו אומר לו לאן. אל תשאל שאלות! אם תלך אתי, ייטב לך. אתה ציית! תעשה מה שנכון, תחזיק עצמך בשמחה. יהיה לך טוב. וכן בהמשך פרשת לך-לך, יש מלחמה עם המלכים, יש טומאה ויש קשיים, נלחמים, ואם האדם מצליח הוא זוכה לסייעתא דשמיא, והאמין בה' ויחשבה לו צדקה. האדם אומר: אני מחכה לראות את השפע, הלא אמרו לי שיגיע אלי שפע. אומרים לו: והאמין בה', תאמין ויהיה לך טוב. בשורה של זרע, בשורה של ירושה, כל הדברים, בכל פרשה, מדברים לכל יהודי. **זהו יסודו של הבעש"ט הק', שכל פסוק מדבר לכל יהודי,** וכל שנה מגיע שכל חדש כי המציאויות בעולם מתחדשות. לכן אמרו הצדיקים לאדם: תזכור ללמוד באופן זה, כי אם תלך בדרך אחרת איך תדע איך להתנהג? ניח שתלמד ש"ס ופוסקים, אבל

פוסק הט"ז ומה פוסק המג"א, מה שיטת רב ומה שיטת שמואל, איך צריך לנהוג למעשה... ברם יש עוד חלק בתורה, ואינו נוגע לצדיקים בלבד, אלא הוא נוגע לכל אחד ואחד באשר הוא, שהרי כלל הוא שכל אחד יש בו בחינת צדיק, והוא שעל ידי לימוד התורה ילמד האדם כיצד להתנהג אפילו במה שאין כתוב מפורש בתורה. איך יודע האדם שעליו לסגור את השידוך? האיר לו איזה אור והבין שזהו השידוך הנכון.

אמנם רבים הולכים לצדיקים וכך צריך להיות, אך עם כל זה יש שהאדם מבין לפי הארת שכלו שזהו הדבר הנכון שעליו להתקדם לעברו, אלא שכדי להיות בטוח בצדקת דרכו הוא הולך לשאול את פי הצדיק בעל רוח הקודש (והרי זה דומה למי שהולך לשאול איזה שם ליתן לרך הנולד, שתחילה הוא בוחר לעצמו שם כפי מה שנראה לו ואח"כ הוא הולך לשאול את פי הצדיק). כי באותיות התורה הכל כתוב, וכפי שהלכות שבת מפורשות במג"א וט"ז הכתובות באותיות התורה, כך שאר הדברים מתבררים לאדם על-ידי לימוד אותיות התורה, כי על ידן הקב"ה שולח לו הברקה, רעיון, הבנה, השקפה נכונה, בהירות בחינן וכו'.

מורה דרך לנבוכים

האדם נמצא במבוכה: האלך לומר למג"ש שיש לי טענות עליו או לא? זה הדבר הנכון או לא? זה לתועלת או לא? זה לשון הרע או לא? כך יש אין-ספור דברים שרבים נבוכים בהם שוב ושוב, ואין בהם דברים ברורים, כי אין הם דברים של שחור ולבן, אלא דברים מעורפלים. דעו לכם שיש לכל אלה תשובות ברורות. ברורות? כן, בתורה הקדושה, רק בתורה. וזה עובד. ביום בהיר אחד הוא קם ואומר: לא, איני מעביר את בני לישיבה אחרת. מה קרה? הלא היית

תורה שבכתב כוללת את כל האותיות הכתובות בספר התורה, ותורה שבע"פ היא כל הפירושים וההסברים, וכפי שהובא לעיל שבכל שנה נובעות הארות חדשות כפי שהמעייין נובע ואינו נפסק לעולם.

והנה סיבת הדבר שזמן תורה שבע"פ הוא בלילה, כי הנה העולם שלנו הוא עולם חשוך, עולם שמתעסקים בכל עת בדברים גשמיים, ובכוונה תחילה ברא הקב"ה עולם כזה, משום שרצה שאנו נאיר את התורה לתוך עולם חשוך זה, שנקיים את המצוות עם דברים גשמיים, שנוכח מהקב"ה בתוך המצבים הגשמיים. זו היתה תכלית הבריאה, שנמשיך את האור לתוך העולם הזה. תורה שבע"פ היא העושה דבר זה. כשנעמד מו"ץ ואומר שהמקרים החדשים שמייצרים היום אסורים לשימוש בשבת, כי מייצרים אותם באופן שכל פתיחת דלת תגרום לשינויים במחשב וכדו', ועל כן חייבים להתקין התקן שבת כדי שיוכלו להתשמש בהם בשבת, הרי הוא ממשיך את תורת ה' לתוך הטכנולוגיה החדשה שבעולם העשייה, ובזה חוץ ממה שהוא לומד תורה שבע"פ הוא ממשיך את אור התורה שבכתב לתוך החושך.

והעיקר הוא שנצליח להמשיך את אור התורה שבכתב לתוך מצבי החושך שפוקדים אותנו, וזה נקרא בספרים שעל האדם לחבר תורה שבכתב עם תורה שבע"פ. אפשר ללמוד תורה שבכתב, הוא אומר תהלים, אומר ואומר. ואפשר ללמוד תורה שבע"פ, הוא לומד ומפלפל, ומקיים בזה מצות לימוד התורה. אך יש עוד עבודה, והיא לחבר תורה שבכתב עם תורה שבע"פ, והיינו ללמוד תורה שבכתב, ולהוציא מתוכה דבר מה שנוגע אליו. מה עשית עכשיו? סתם הוצאת פרפרת נאה? לא! הצלחת להבין שוידבר ה' אל משה

איך תוכל לחיות עם הקב"ה? בשביל לחיות עם הקב"ה עליך ללמוד וידבר ה' אל משה לאמו, דבר אל בני ישראל... ולמצוא איך הוא שייך אליך.

כך אמר הרה"ק מרוזין זיע"א שכאשר האדם מעביר את הסדרא עליו לבחון עצמו בכל מצוה שהוא לומד איך הוא בעניינה, איך אני בכיבוד אב ואם, איך אני בגמילות חסדים, איך אני בענין הזהירות שלא להזיק אחרים, וכן הלאה. וכאמור, בפרשיות שלנו אנו מוצאים את עצמנו באופן פשוט, ואף בפרשיות המאוחרות יותר יכול כל אחד למצוא את עצמו בכל ענין בכל מצוה ולבחון את עצמו לפי הפרשה, וכשילמד כך יהיה ירא שמים ויזכה לסייעתא דשמיא.

חיבור תורה שבכתב עם תורה שבע"פ

ולהבין ביתר עומק, צריך להכיר את החילוק בין תורה שבכתב לתורה שבע"פ כפי שספרי החסידות מסבירים אותו, והוא יסוד גדול בהעברת הסדרא שמו"ת. חילוק אחד הביא בשו"ע הרב, שבתורה שבכתב יוצאים ידי לימוד התורה באמירה בעלמא, ובתורה שבע"פ אין יוצאים ידי לימוד התורה אלא אם כן מבינים את הפירוש. עוד ידוע לנו על-פי קבלה שתורה שבכתב אין זמנה בלילה, אלא הלילה הוא זמן תורה שבע"פ והיום הוא זמן תורה שבכתב. עוד ידוע לפי הלכה שתורה שבכתב ניתנה להיכתב וצריכה להיכתב ותורה שבע"פ לא ניתנה להיכתב אלא צריכה להישאר בע"פ, ומה שכתב רבינו הקדוש את המשנה ורב אשי את הגמרא הוא רק משום שראו שהדורות נחלשים והיא הולכת ונשכחת ומשום עת לעשות לה' הפרו תורתך. שתי בחינות הן, וכל נשמה זקוקה לשתי הבחינות.

ולפעמים מצאו בפסוק אחד כמה מהלכים, וכך היו מחברים תורה שבכתב עם תורה שבע"פ. הם למדו תורה לשמה עם הכנה ראויה, והכינו את מוחם בכוונה שעשוי הם הולכים ללמוד את התורה המדברת לכל אחד בכל זמן, ועל ידי כן עשו מהתורה שבכתב תורה שבע"פ, ואז כשפתחו את פיהם התחילה השכינה לדבר מתוך גרונם.

החיוב מוטל גם על מי שתורתו אומנתו

דבר זה ניתן לכל אחד ואפילו לבחור, לא רק לצדיקים, אלא שעל האדם לשנות את תפיסתו ולהתחיל להבין את נחיצות הדבר. ראו נא מה שכתב מרן **רבי משה פיינשטיין** זצ"ל למי שטוען שזמנו עמוס בסדרי לימוד ואין לו פנאי להעביר הסדרא שמו"ת, הנה לשונו (**אגרות משה** א"ח ח"ה סי' יז): הנה בעניין המצווה **שמחוייב כל אחד ואחד לקרוא הפרשה בכל שבוע שנים מקרא ואחד תרגום. ורבותינו**, אף מהראשונים (ראה טור א"ח סי' רפ"ה ובי" ד"ה ואם למד), **הוסיפו צריך ללמוד גם פירוש רש"י שעל כל הפרשה**, שנתרשל מאד אף אצל הרבה בני תורה. **פשוט וברור, כמו שלא נפטר שום אדם מכל מצווה דרבנן בטענה שעוסק בתורה, כן לא נפטרו אף ממצווה זו.** ואדרבה, אף מי שתורתו אומנתו כרשב"י וחבריו, שהיו פטורין מתפילה דרבנן, היו חייבין בקריאת הפרשה שנים מקרא ואחד תרגום, דהא גם זה הוא לימוד תורה, ובחיוב לימוד תורה הא איכא חיוב ללמוד גם מקרא, ואף שסברי **התוס'** (קידושין ל' ע"א ד"ה לא צריכא, בשם ר"ת) דבלימוד תלמוד בבלי יוצא גם ידי מקרא, משום שבלולה גם במקרא, ואף **להרמב"ם** (ה' תלמוד תורה פ"א ה"ב) דלאחר שכבר יודע היטב תורה שבכתב, אינו מחוייב ללמוד מקרא בכל יום, וכל שכן שאינו צריך

לאמר' מדבר אליך, ונמצא **שלקחת את האותיות שניתנו למשה בסיני, והמשכת אותם אל תוך המצב שלך. חיבור זה בין תורה שבכתב לתורה שבע"פ מתקן את העולם באופן נפלא** עד מאוד. ואכן יראי ה' היו מוצאים תענוג גדול כאשר היו לומדים את הפסוקים ומוציאים מהם עד להלכה למעשה, כי ידעו שסוד גדול הוא על פי הקבלה לחבר תורה שבכתב עם תורה שבע"פ באופן זה.

הטעם שספרי הצדיקים ערוכים על פסוקי התורה

האמת שאנו יכולים להתבונן כעין זה בדבר שמעורר פליאה: רוב צדיקי החסידות לא חיברו את ספריהם באופן של בני מסודר, קומה על גבי קומה, באופן שיהווה מורה דרך בעבודת ה' על-פי סדר הגון. רוב הצדיקים, בין אם היו בגליציה, בין אם היו בפולין, בין אם היו ברומניה, ובין אם היו במדינות אחרות, כולם כתבו את כל העבודות והיסודות והמהלכים שנתגלו להם לפי סדר פסוקי התורה. קחו לכם לדוגמא את ספר **האזה"ח הק'**, הלא כל יסודות היהדות מופיעים בהם בבהירות נפלאה, אך צריך לחפש אותם, יסוד אחד נמצא בפרשת אחרי, יסוד אחר בפירוש העשרים בפרשת בראשית, ויסוד שלישי בפרשת לך-לך. האדם טוען: הלא רצוני לדעת איך להתפלל, רצוני לדעת איך לערוך את השבת, רצוני לדעת איך לתקן את מידותיי. למה לא ערכו הצדיקים את ספריהם לפי סדר מסודר, חלק א' חלק ב' וכן הלאה?

והתשובה היא שהצדיקים לקחו הכל רק מלמעלה. הם לא ערכו סתם ספרים נחמדים. הם למדו תורה שבכתב באופן הנכון ומעיינות החכמה נפתחו להם, וכך מצאו בתוך כל פסוק מהלכים בעבודת ה',

מי שאומר פרפרת שהכין כדי שלא יהיה משעמם בשולחן השבת, לבין מי שנתחדשו לו דברים תוך כדי לימודו, שהרי זה מה שהרגיש וזה מה שמחזק אותו, וזה מה שנכנס בלב השומעים, כי דברים היוצאים מן הלב נכנסים ללב.

וזה מה שהצדיקים היו עושים בשבת, הם למדו את הפרשה ואח"כ אמרו עליה תורה. כל צדיק עם הבחינה שלו, וכל שבת עם הבחינה שלה. אבל הם חיברו את התורה שבכתב עם התורה שבע"פ. זה היה דבר פשוט אצלם שהאדם צריך למצוא עצמו בתוך הפרשה.

מעמד קריאת הסדרא אצל הצדיקים

רואים היו אצל הצדיקים שהעברת הסדרא שמו"ת היה אצלם מעמד גדול. הרה"ק **בעל אור המאיר** זיע"א העיד שפעם כאשר **המגיד הק' ממעזריטש** זיע"א העביר את הסדרא בערב שבת קודש, ישבו החבראי קדישא מחוץ לחדרו, ה"ה הרבי ר' שמעלקא, ההפלאה, הרבי ר' אלימלך, הרבי ר' זושא, הרב מבארדיטשוב ואף הוא ביניהם. פתאום נפתחה הדלת וראו כי קרן אור פני רבם, והיה האור חזק כל-כך עד שכולם ברחו מפני שלא יכלו לסבלו, והרב מבארדיטשוב הגיע מזה לכלות הנפש, עד שנתגלגל מחמת כן מתחת לספסל. והוסיף האור המאיר להעיד על עצמו שהגם שהיה נזהר עד כה שלא לעשות שום תנועה חיצונית בעבודתו, כאן לא היה יכול להתאפק, ומרוב התלהבות מחא כף על כף, ואמר שכל ימיו חזר בתשובה על שהראה כלפי חוץ בתנועה גשמית את התלהבותו הפנימית.

הרה"ק **הרי"צ מליובאוויטש** זיע"א סיפר שאצל אביו **הרשב"ב** זיע"א כשהעביר את הסדרא היתה התעוררות עצומה, והיו

להשליש זמנו, מכל מקום הא מחוייב גם להרמב"ם ללמוד באיזה זמן תורה שבכתב, וא"כ ברור שקריאת שמו"ת ודאי הוא ממילא בכלל חיובו מעצם תלמוד תורה בכל שבוע, שלימוד זה שייחודו חכמים ללמוד בכל שבוע ודאי הוא חייב, ולא יוכל ליפטר בלימוד דבר אחר מהתורה, בין בכתב בין בע"פ, לבד המצוה הנוספה שחייבו חכמים, וממילא אין פטור מזה אף לאלו שתורתן אומנותן, כרשב"י וחבריו, ובפרט לדורנו שאין אנו יכולין לומר שאנו בקיאים במקרא. עכ"ל.

אמנם כן יצר סוכן בנו

עלינו להבין שהיצר הרע יפתה תמיד את האדם בכל מה שיוכל ללכת עקלתון, ואם יראה בדרך משל שהוא לומד, יפתה אותו ללמוד את הדברים הבלתי נכונים, או ללמוד עם פירושים עקומים. **יומם ולילה יעבוד למנוע אותו מללמוד באופן שהתורה תעשה ממנו יהודי ירא שמים.** אך הקב"ה שתל בינינו צדיקים שיזכירו לנו בכל עת שלא ללכת עקלתון, **והם אמרו לנו שהליכה ישרה היא לגשת ברצינות אל אמירת שמו"ת וללמוד עם פירוש רש"י מתוך גישה שזה מה שילמדנו אורחות חיים.** כל מי שיגש ברצינות ללימוד חומש רש"י וילמד לאט כדי להבין, ימצא בו חידושים נפלאים, כי כל אחד יש בו כח החידוש, ובקומו מתלמודו יראה שיש לו עשרה רעיונות נפלאים על הפרשה, ויהיה לו תענוג עצום לומר אותם לאחרים היות שהם חידושים שלו, וממילא יקבל חיות גדולה כל-כך מלימודו.

הרי ברור לנו שאין דומה מי שמספר מעשה של השגחה פרטית שקרא בעלון באמצע לכה דודי, למי שמספר מעשה של השגחה פרטית שאירע עמו. זהו החילוק בין

**האיסור לזלזל באמירת התרגום
בימינו**

והנה יש השואלים למה צריך לומר את התרגום והרי אין אנו מבינים אותו? אכן למען האמת נתקן לומר התרגום משום שבזמננו זו היתה השפה המדוברת, ולכן כתבו הרבה פוסקים שבימינו מחויבים ללמוד רש"י כי רש"י הוא במקום התרגום. אמנם צריך להיזהר שלא לבטל מחמת כן את אמירת התרגום, כי זו דרכו של היצר הרע שמפתה את האדם לאמר, מאחר שהבנת את נחיצות לימוד פירוש רש"י, שוב אינך צריך לומר תרגום. אין זה הולך כך.

הנה חז"ל אמרו שאין ב"ד יכול לבטל דברי ב"ד חבירו אע"פ שכבר בטל טעם הדבר. אך בדרך כלל אין מבינים מה הטעם שאין מבטלים, וזו הסיבה שרבים קמים לצווח ככרוכיא: עכשיו ההפסד גדול מהרווח, ופעמים הרבה יש אמת בדבריהם, כי הרבה בני אדם נכשלים בענינים אחרים מחמת רצונם לקיים ענין זה.

אכן ידוע מה שאמר הגר"א מווילנא זצוק"ל שכל פעם שחז"ל תיקנו איזו תקנה, היו להם כמה טעמים לדבר בנגלה ובנסתר, ולא גילו לנו אלא אחד מהם, ולכן הגם שבטל טעם אחד, יתכן ששאר הטעמים לא נתבטלו, ואם כן אי-אפשר לבטל את התקנה. ובנוגע לתרגום, אם כי אמת הדבר שתיקנו לאמרם כדי להבין על ידו את התורה, מכל מקום אין אדם רשאי לוותר עליו כי ללא ספק יש לזה עוד טעמים נסתרים.

ואלה שמות בני ישראל

ובענין זה יש להביא מדברי ה"כף החיים". הוא הביא בשם רבינו אפרים שכתב "ואלה שמות (בני ישראל הבאים

עיני כל העומדים שם זולגות דמעות. ואמר שלגודל התלהבות שהיה משקיע אז לא היה לו כח לגמור את כל הפרשה בריציפות, ולכן היה מתחיל פעמים הרבה להעביר את הסדרא ביום חמישי.

בחיפה התגורר אחד שזקנו הסתופף בצל הרה"ק רבי מרדכי מנאדווארנא זיע"א בסיגעט. סיפר אותו יהודי: בשעה שסבי העביר את הסדרא, אע"פ שהיה נראה כבעל הבית פשוט ולא היה מבין הרבה, היה בוכה בדמעות שלישי, וזאת משום שזכר אז איך רבו מנאדווארנא היה מעביר את הסדרא. והעיד אותו יהודי תושב חיפה, שכשהיה רואה את זקנו בוכה בשעה שהעביר את הסדרא, אף הוא היה בוכה אתו לגודל ההתרגשות.

אם מתבוננים בזה, בדיוק בעת העברת הסדרא?! כבר שמענו על אנשים שבכו בעת אמירת תהלים, אז שופכים את הלב, אבל בעת העברת הסדרא?! אכן תמיהה זו מתעוררת רק כל עוד האדם סבור שהעברת הסדרא הוא לילדים קטנים, ילדים קטנים בחדר לומדים חומש, אבל אנשים גדולים ישקיעו את כוחותיהם בש"ס ופוסקים. טעות זו צריכים אנו לעקור מן השורש.

כשהיינו בחורים קטנים היה אחד שאמר לנו, נצלו עכשיו את ההזדמנות ללמוד בבין הסדרים את המסכתות הקטנות בסדר מועד, ר"ה תענית מגילה, כי כשתתבגרו מעט, תתביישו ללמוד אותן...

פשוט וברור, שאנו חוזרים על אמרה טפשית זו רק כדי לדעת מה לא. כך לענין חומש רש"י, לומדים אותו בהתלהבות עצומה, וכל כמה שמזכירים לעצמנו שלומדים אותו כדי שלדעת את המעשה אשר נעשה, זה יחדור אצלנו ויתחדשו לנו חידושים נפלאים.

על פרשת שבוע, ואמר להם שאם אין האדם יודע חומש רש"י הרי הוא צורבא דרבנן ועם הארץ דאורייתא.

אכן כן, איש כזה דומה לבחור בישיבה קטנה שיודע להעתיק בפיו מדברי הגר"ש שקאפ, וכשאתה שואל אותו פירוש הגמרא עצמה, אתה רואה שאינו יודע מימינו ומשמאלו, וכל מה שהוא אומר תלוי באוויר. כך הוא בענייננו. האדם צריך לעבוד למצוא את עצמו בתוך התורה שבכתב שהוא לומד. אכן בני אדם אינם מתלהבים בקריאת שמו"ת מפני שאין רצונם להשתנות, אבל בגלל זה אינם מחברים תורה שבכתב עם תורה שבע"פ, ואינם מעלים קליפת נוגה. על האדם להבין שלימוד חומש רש"י ולמצוא בו את עצמו זהו לימוד בעיון, שהרי הוא צריך לצמצם את מוחו בשביל כך. הדבר פשוט היה בכל הדורות, הצדיקים היו נותנים שיעורים בחומש רש"י ופשוטי העם היו לומדים חומש רש"י, כי רצו להיות יותר יראי שמים, ולכן למדו תורה לשם כך. הם התלהבו מזה, עכשיו הולכים לקבל יראת שמים.

סגולה לכוונת התפילה בשבת בבוקר

בספה"ק "בת עין" (בליקוטים) איתא שאמר שהרוצה **סגולה לכוון בתפילת שחרית בשבת, יעביר את הסדרא שמו"ת בערב שבת קודש** דווקא, ונותן טעם לדבר,

ד. כמחזה הזה נמצא כתוב בספר "חומת אנך" להחיד"א ז"ל, וזה לשונו: ורבינו אפרים ז"ל בפי" כ"י כתב ואלה שמות ר"ת וחיבי אדם לקרות הפרשה שנים מקרא ואחת תרגום עכ"ד. וצריך להבין מאי שיאטיה דרמז זה כאן. ונראה דנדוד דגלות מצרים היה לברר ניצוצות הקדושה אשר שם במצרים ערות הארץ בכה שעבודם בחמור ובלבנים וכו'. וסוד קריאת הפרשה שנים מקרא ואחת תרגום הוא לברר מנוגה דחציה בחול וחציה בקדש וע"י קריאת הפרשה שנים מקרא ואחת תרגום אנו מכניסין מחציה שבחול אל הקודש, כי תרגום גימטריא תרדמה סוד נגה, ולחברה עם המקרא כל פסוק ופסוק שיהא נכלל בקדושה כמו שהארץ רבינו האר"י זצ"ל, וא"כ יכון מאד כאן בשעבוד מצרים שהוצרכו לכל תוקף השעבוד לברר ניצוצי הקדושה ומעין דוגמא חיובא רמיא על כל אדם מישראל לקרוא הפרשה שנים מקרא ואחת תרגום לברר מנגה ולכלול בקדושה.

מצרימה) ראשי תיבות ו'חיבי א'דם ל'קרות ה'פרשה ש'נים מ'קרא ואחת ת'רגום, ושאל מה ענין זה לתחילת פרשת שמות, והשיב כי הגה **מהרח"ו** ז"ל כתב **בעץ חיים שצריך להכין קליפת נוגה להעלותו לקדושה בקריאת שנים מקרא ואחד תרגום**. מבאר הכף החיים שמתלי תליא הא בהא, כי העולם הזה מעורב מקדושה וחול, וכשהאדם מוציא את הקדושה מהחול, הוא מייסד את הסדר בעולם. והנה הסיבה שבני ישראל עבדו עבודה קשה במצרים היתה משום שהיו צריכים לברר את ניצוצות הקדושה ממצרים עד שעשו אותה כמצולה שאין בה דגים. וסוד קריאת הפרשה שמו"ת הוא גם כן מעין זה, האדם אומר את התורה בלשון קודש ואח"כ בתרגום שהוא גמטריא תרדמה סוד נוגה, ועל ידי כך הוא מפריד את הקדושה מן החול ומברר קליפת נוגה.⁷

ולפי מה שנתבאר לעיל הוא מובן גם באופן מעשי. כשהאדם לומד את הפסוקים ומחפש לדעת מה נוגע אליו לעבודת ה' שלו, הוא מחבר בזה קודש עם חול ומברר על ידי כך קליפת נוגה.

אנשים חושבים שלימוד העיון כולל רק ללמוד מסכתות ישיבתיות ולסובב באצבע, וכל השאר אינם כלולים בזה ולומדים אותם רק מפני שצריך. זו טעות! מסופר שפעם הגיעו בחורים להגאון **רבי ראובן בנניס** זצ"ל להבחן על גפ"ת, שאל אותם תחילה

שהרי כל תכלית אמירת שמו"ת הוא כדי למצוא את עצמו בתוך הפסוקים, אם כן הוא נמצא מחבר את הדיבור עם המחשבה בשעה שהוא מעביר את הסדרא שמו"ת, וממילא יוכל לכוון בתפילת השחרית משום שכבר נמצא אצלו הכח לומר דיבורים ולהיות בפנים.

כי כשהוא מעביר את הסדרא שמו"ת הוא מחבר את חלק הדיבור עם חלק המחשבה, והיינו כי בעוד כשאומר תהלים הוא יכול לחשוב תוך כדי מחשבות אחרות, ואפילו כשלומד תוספות, הוא יכול לפרש במחשבתו ככל העולה על רוחו, הרי שכאן כשהוא מעביר את הסדרא, אין הדבר שייך,

יום חמישי פרשת וירא - ט"ו מרחשוון תשפ"ב

שנים מקרא ואחד תרגום עם פירוש רש"י - חלק ד'

השייכים לאותו יום שמו"ת, כי כן רצה להשיב מתוך הארת נשמת השבת.

יותר מזה מובא מהמקובלים² שזו אחת הסיבות שראוי להעביר את הסדרא כולה ביום שישי מתחילתה לסופה בלי להפסיק בשום שיחה באמצע ואף לא בדברי תורה, כי בשעה זו האדם מכין עצמו לשבת קודש וממשיך עליו את הארתה ואין ראוי שיעסוק באמצע בדברים אחרים.

לעשות את השבת

ובכן מוטל עלינו לבאר איך קריאת הסדרא מכינה את האדם לשבת קודש ואיך נוכל להוציא מזה להלכה למעשה. עוד לפני שפונים לעניינים וסגולות, איזה יהודי אינו רוצה לעשות משהו כדי שהשבת שלו תיראה יותר טוב? והרי אנו יכולים להרגיש תענוג גדול כל-כך בשבת ורבותינו נתנו לנו עצות לכך, ואחת מהעצות היא זאת שיכין את עצמו לשבת על ידי קריאת הסדרא.

מעניין לציין שמרן ה'חזון איש' זצ"ל היה נוהג להעביר את הסדרא בשבת בבוקר קודם התפילה, והוא נפלא מאוד איך עם כל גאונותו, לא מצא לו דבר אחר ללמוד קודם התפילה בשבת (וכן היה נוהג הרה"ק מקאלאשיץ זיע"א להעביר את הסדרא קודם התפילה). האמת שאם נחפוץ נוכל למצוא שיטות רבות ומנהגים שונים מתי להעביר את הסדרא, אך לא זו מטרתנו בשיעור זה,

הכינו את אשר יביאו

בעסקנו בענין קריאת הסדרא שמו"ת, יש להביא מה שכתבו המקובלים שחוף מכל התועליות שנתבארו בשיעורים הקודמים, כגון לחבר את התורה שבכתב עם התורה שבע"פ וללמוד איך להיות ירא שמים וכו', עוד יש בו תועלת גדולה באשר הוא מכין את האדם לשבת קודש.

כך כתוב בסידור רבי שבת^א (כוונת הלימוד, ליום שישי): אחר שחרית יקרא שנים מקרא ואחד תרגום כל הסדר, ועל ידי קריאה זו, תישאר בך הארה של תוספת נשמה יתירה. ובספר "עבודת הקודש" להחיד"א הרחיב בזה הרבה, ושם דיבר בענין לימוד "חק לישראל" דבר יום ביומו, וכתב תוך דבריו עפ"י "כתי האר"י הק' ז"ל, שיכוון בעת קריאת הפסוקים שמו"ת של יום ראשון להשאיר הארה של תוספת נשמה יתירה מהשבת שעברה, וביום שני יכוון להשאיר הארה של תוספת רוח מהשבת שעברה, וביום שלישי תוספת נפש מהשבת שעברה, וברביעי, חמישי ושישי, יכוון להכין עצמו לקבל את הנפש יתירה, הרוח יתירה והנשמה יתירה, וכך יוכל לקבל את הארת השבת.

הנה שמעתי שהרה"ק בעל קדושת יו"ט זיע"א לא השיב לשאלות בני אדם בימות השבוע עד שלא סיים את הפסוקים

א. סידור עם כוונת האר"י הק' ז"ל, חברו וערכו הרה"ק רבי שבת מראשקוב זיע"א תלמיד הבעש"ט הק' זיע"א.

ב. ראה דבריהם המובאים בכ"ף החיים' סי' רפ"ה.

להשלים אילן העליון של הנשמות והוא **תיקון גדול, כי זהו תכלית כל בריאת האדם ותכלית עסקו בתורה.**

פתח לבי בתורתך

ביאור הדברים: **כח יש בתורה לפתוח את לב האדם** באופנים רבים, וכמו שאנו מבקשים **פתח לבי בתורתך** כלומר **על ידי תורתך**. ואחד מהאופנים הוא **להבין דברים שלא הבין עד כה, כי כל עוד שלא הבינם ולא נקלטו בלב, אין דרכי האדם משתנות על פיהם, וכיון שלבו נפתח לרווחה והוא מבינם וקולטם, מיד דרכיו משתנות.**

והנה **שבת בבוקר בעת קריאת התורה הוא זמן המסוגל ביותר לפתיחת הלב שייקלטו בו דברי התורה, ואז יוכל לשנות את דרכיו בכח התורה,** וכפי שכתב מהרח"ו שזוהי תכלית האדם ועסקו בתורה, כי הנה אנו איננו רואים הרבה אנשים שעברו עליהם עשר שנים משלושים לארבעים והשתנו, אלא כפי שהיו אז בהיותם בני שלושים, כך הם היום. אך האר"י הק' מגלה לנו **שהתכלית האמיתית של עסק התורה היא, שיקום האדם בבוקר ויאמר: אני רוצה להשתנות היום ולהיות לאיש אחר.** ובוודאי אין הכוונה שיתחלפו תכונותיו, כי זה לא יתכן, ואדרבא, מאחר שנולד בתכונות אלו, סימן הוא שהן נועדו בשביל קיום תכליתו, אלא הכוונה **שילמד להשתמש רק בחלק הטוב שבהן** וכלל כלל לא בחלק הרע שבהן.

כאשר תקום מן הספר

הנה היצר הרע אומר לאדם: למד כמה שתמצא אך הנאה תיקח רק כשתמצא בשגרת לימודך איזה דבר שמחזק את שיטתך. כל פעם שתמצא איזה דיבור בספרים, תקום ותאמר: אתה רואה? הדרך שלנו היא הדרך הנכונה, רק כמו שאנחנו

אלא להבין את מה שכתבו המקובלים שקריאת הסדרא היא הכנה לשבת קודש, בכדי שאור השבת תוכל להאיר את נשמתו, ולזה הבאנו ראייה מהגאון החזו"א, כי אילמלא היה מבין ומרגיש שקריאת הסדרא היא הכנה גדולה, לא היה עוסק בה בשבת קודם התפילה, אלא היה מוצא דברים אחרים ללמוד וכמו שנהגו רבים ללמוד אז גמרא תוס' בעיון.

מצוה מן המבוכר

והנה ב'סדר היום' (סדר קריאת התורה בשבת) כתב: כשהחזון מתחיל לקרות יהיו אזני כל העם אל הס"ת ומצוה מן המבוכר שיהיה ביד כל אחד חומש ויבינו בו מילה במילה לכל דבר שהחזון קורא, ובזה לא יפנה מחשבתו לשום דבר אחר בעולם, כי הוא עון פלילי לדבר בעוד שהחזון קורא בספר תורת האלוקים, ואפילו בדברי תורה אחרים אין ראוי כי אם לשמוע את הדברים אשר יוצאין מפי הקורא ולכוין בהם כפי יכולתו.

מתבאר מדברי הסדר היום **שכשהאדם מגיע לקריאת התורה הוא צריך להיות כבר מוכן עם פירוש המילות, כדי שיוכל להבין מיד כל מילה שהחזון קורא.** ומעתה נראה שיש הסבר פשוט איך קריאת הסדרא מכינה את האדם, כי אילולי יקרא האדם את הסדרא תחילה בכוונה, לא יתכן שיבין לאחר מכן מילה במילה ממה שהחזון קורא, שהרי פסוקים רבים יש שהאדם הפשוט אינו מבין כלל את פירושם. הוא אמנם מבין את העניינים ויכול להרצות אותם בע"פ, אבל את פירוש המילות אינו יודע.

והנה מהרח"ו ז"ל כתב בספרו "עץ חיים" בשם מורו האר"י הק' ז"ל (שער הנהגת הלימוד): **עיקר כונת הקריאה בתורה תלוי בזה שיכוון האדם לקשר את נפשו ולהדביקה לשורשה על-ידי התורה כדי**

בשבת לחם משנה, רמז לתורה שבכתב ושבע"פ שנתגלה בו טעמי תורה, ונפתח בו לב איש ישראל לקבל דברי תורה.

הנה לאחרונה סיפר לי אברך איך נתקיימו בו דברי ה'שפת אמת'. מדובר באברך תלמיד חכם עצום שמתייגע יומם ולילה בהוויות דאביי ורבא בשו"ע ונושאי כליו, ויחד עם כן הוא לומד זה כבר כמה שנים חומש רש"י בעיון כדי להוציא ממנו הלכה למעשה בהנהגות חייו. סיפר האברך: "בחלוף העתים נקשרתי כל-כך ללימוד חומש רש"י, עד שנקלט במוחי ששבת מיוחדת לתורה שבכתב". ואמר לי בהתלהבות: "בכל שנה ושנה אני מוצא חידושים נפלאים בחומש רש"י שלא נתחדשו לי בשנה הקודמת". והוסיף: **"די לי בזה שבכל שנה כשאני נפגש עם הפרשה אני כבר נמצא במצב אחר, מזה שהייתי שרוי בו בשנה הקודמת"**.

הפך בה והפך בה דכולה בה

הנה כי כן, פעם נמצא האדם על מי מנוחות, ופעם הוא נמצא בנסיון גדול והוא יכול למצוא את עצמו בפרשה. פעם הוא נמצא בנסיון שכדי לעבור אותו בשלום הוא צריך לחיזוק רב, ופעם הוא צריך את הכח לעשות את הדבר הנכון. כל פעם נמצא האדם במצב אחר, והרי בתורה נמצא הכל, וכשהאדם מוצא את עצמו בפרשה מתוך מצבו, נעשית הפרשה פרשה אחרת, הוא משים לב לפסוקים אחרים, לדיבורים אחרים ברש"י, לפירושים אחרים באוה"ח הק' וכו'.

כשהאדם מתהלך כאן בעולם העשיה, יש לו מסך המסתיר את ראייתו, ואע"פ שהוא רואה מה שאמרה תורה, אינו משים לב. יכולים לראות כן בקרב המגיד שיעורים בישיבה גדולה, שאע"פ שמסרו

נוהגים... את שאר הלימודים תלמד רק מפני שצריך ללמוד, ואף את המסכתות ברכות ושבת וכו' תלמד כהלכתא למשיחא, ורק מה שנוגע לחזק את שיטתך תלמד היטיב... כשתראה בגמרא ודברת במ ולא בדברים בטלים, תאמר אותו בשקט ובחפזה ותעבור אל השורה הבאה, כי אי-אפשר, וכי אפשר להתנזר מדברים בטלים!?

הן כך למדנו מורינו **הבעש"ט הק' ז"ע**, וכלשון המובא בספה"ק **"צוואת הריב"ש"**: דוודאי אין היצר הרע מפתה לאדם שלא ילמוד כלל, כי ידוע לו שאין האדם שומע לזה כלל, כי כאשר לא ילמוד כלל, לא יהיה חשוב בעיני הבריות, ואינו נקרא למדן, אך היצר הרע מפתה אותו שלא ילמוד איזה דבר שיבא לו מזה יראת שמים, כמו ספרי מוסר, או שלחן ערוך, לידע הדין על בריו כו', וזהו חדל היצר הרע להאדם להשכיל להיטיב, ר"ל שהוא מונע אותו לעסוק גם בלימוד זה שיבא להאדם טובה בלימודו דהיינו יראת שמים.

כך מדבר היצר הרע, כי אינו רוצה שנלמד באופן שכאשר נקום מן הספר נאמר: **כל זה היה עד שלמדתי, עכשיו שלמדתי את דברי חז"ל וראיתי שאינני צודק, מוכרח אני לעשות שינוי**. איני יודע עדיין איך, אבל אדע לכל הפחות שאינני צודק ואחפש דרכים איך להשתנות. תכלית בריאת האדם ותכלית עסקו בתורה, היא שיראה בכל עת לימודו מה אינו מתוקן אצלו ויעשה הכל על מנת להשתנות.

בשבת נפתחים הלבבות ושערי תורה

כתב על זה ה'שפת אמת' (שבת שובה תר"ס) שהגם שהאדם זקוק לסייעתא דשמיא מרובה שהלימוד ישפיע עליו באופן זה, **השבת מסוגלת לענין זה משום שערי התורה נפתחים אז ויחד עם כן נפתחים לבות בני ישראל לקבל התורה**. ולכן עושים

שהוא לומד, הוא נתקע על כל צעד ושעל וקשה לו להנות, אך בפעם השניה שהוא לומד, הוא מרגיש תענוג עצום משום שאינו נתקע יותר. מצד שני רוב בני אדם אוהבים ללמוד חדש ולא לחזור על מה שכבר למדו.

וסיבת הדבר, כי לכל דבר (אפילו בדברים של חולין, וכל שכן בדברים של קדושה) אפשר להתחבר באופן חיצוני ואפשר להתחבר באופן יותר פנימי, ובאופן יותר פנימי, ועוד יותר פנימי, כמה וכמה מדרגות. והנה בפעם הראשונה שהאדם נפגש עם הדבר, הוא מתחבר אליו רק באופן חיצוני, וכשהוא נפגש עמו שוב, הוא מתחבר אליו באופן יותר פנימי, וכך **כל פעם שהוא נפגש עמו, הולך החיבור ונעשה יותר פנימי.**

דוגמא פשוטה: הפוגש אדם, בפעם הראשונה שהוא פוגשו, הוא לומד עליו רק מה אורך זקנו ואיזה מבטא יש לו, כי הוא מתחבר אליו רק באופן חיצוני. כשפוגש אותו פעם שניה, אז הדברים החיצוניים הנ"ל כבר אינם מדברים אליו כל-כך, שהרי הוא כבר יודע אותם. ואכן ככל שהוא פוגש אותו יותר, כך הוא מוסיף להכירו יותר בפנימיותו.

זוהי המציאות תמיד, אי-אפשר להגיע אל הפנימיות לפני שעוברים את המסכים החיצוניים. שמעתי פעם מאחד שעוזר לבני אדם השרויים במצוקות נפשיות, שכאשר הוא מפנה מישהו למומחה, הוא מקדים ואומר לו: בשום אופן איני רוצה לשמוע ממך חוות דעת על המומחה לפני שאתה נפגש אתו חמש פעמים. וסיבת הדבר, כי בפעם הראשונה יהיה עסוק במראה החיצוני ולא יוכל להתחבר אליו, ואיך יוכל להביע דעתו עליו. אין לו ברירה כי אם להיפגש אתו שוב ושוב עד שיצליח להתחבר עמו יותר.

שיעורים על המסכתות הנלמדות בישיבות שנים הרבה ומכירים את כל הדפים ישר והפוך עם כל הראשונים והאחרונים, יתפלאו ביום מן הימים איך בחור צעיר הקשה קושיא שלא חשבו עליה מעודם. ופליאתם גדולה מאוד, כי חוץ מזה שהם מוסרים שיעורים על מסכתות אלו שנים הרבה, הלא יש להם רחבות גדולה, שהרי למדו היטב קודם לכן שנים נזיקין ט"ז שנים, וכן שו"ע עם נושאי כליו, והם זקנים באים בימים, ועם כל זה בא בחור אחד קטן שבקושי התחיל ללמוד גמרא ומקשה קושיא שמעוררת השתאות. כך היא המציאות, כי התורה עמוקה כל-כך ואין לה גבול, ובשביל לשים לב זקוק האדם כל פעם מחדש לסייעתא דשמיא. **אכן בשבת משימים לב לדברי התורה, כי בשבת נפתחים שערי התורה ועמם נפתחים כל לבות בני ישראל לקבל את דברי התורה.**

מוסיף ה'שפת אמת': לכן אמר על שבת ביני ובין בני ישראל אות היא לעולם, שהיא עדות על ישראל, **כמו שנפתחים למעלה שערי תורה, דבשבת ניתנה תורה, ולכן קוראים בתורה בשבת, כי זהו הזמן לקלוט את התורה ולקבל את הארתה מאחר שערי התורה נפתחים מלמעלה ולבות בני ישראל נפתחים מלמטה.** ועוד הביא ב'שפת אמת' (בראשית תרמ"ח) מ'מדרש תהילים' (צה, א) בזה הלשון: היום אם בקולו תשמעו, על שבת קודש, שיכולין לשמוע בו קול תורה.

חיבור פנימי רק לאחר כמה פעמים

הנה את כל זה הבאנו כהקדמה להבין דבר פשוט בענין לימוד הפרשה. ונבאר: הנה מרגלא בפה הלומדים: "למה לומדים? כדי שנוכל לחזור". והכוונה הפשוטה בזה, כי מי שאוהב ללמוד, בפעם הראשונה

החיבור, עד כדי כך שכל פעם שישמע אחד מדבר על מסכתא זו, יאורו עיניו. סוד החזרה הוא שבפעם השניה לא יצטרך האדם להשקיע בכל הדברים שהיה צריך להשקיע בהם בפעם הראשונה, ולכן יוכל להשקיע בחיבור. ולא כאותם בני אדם שעושים את הטעות הענקית וכשחוזרים בפעם השניה, אינם נמצאים שם לגמרי, כי הם מרגישים שכבר הבינו ויכולים ללמוד מהר. הלא בזה הם מפסידים את כל הנשמה, והרי עכשיו הוא הזמן להשקיע את כל הנשמה בלימוד המסכתא, כי אז באופן ממילא יתחברו אליה היטב ומוחם יהיה פרה ורבה ויחדשו חידושים נפלאים...

ההכנה מתחילה משבת במנחה

קריאת שמו"ת פועל באופן זה. **התחל להתחבר לפרשה כבר ממנחה של שבת.** כמו כן היו רבים מיראי ה' היו נוהגים מיד במוצ"ש ללמוד מעט את הפרשה עם חומש רש"י, וכל כך למה? כי זה גורם לו לאדם שביום שני ושלישי יהיה מחובר לפרשה, והרי זה הכנה מעולה בשבילו לקראת הבאות. ואז ביום שישי ילמד את כל הפרשה שמו"ת בלי לדבר באמצע, ואח"כ יבוא אל קריאת התורה בשחרית של שבת.

הקריאה מעוררת את הזמן

יתירא מזו בספר "תורת אבות" (פרשת כי תבא) כתב: "קדושת קריאת התורה היא להמשיך על נפשתינו הארה הקדושה שמענין הפרשה כאילו נעשה בפועל ממש על ידינו". קדושת קריאת התורה גדולה כל-כך, עד שביכולתה להאיר לאדם כאילו הוא בעצמו עשאה. הוי אומר: כל האור של הכנסת אורחים שבתחילת הפרשה, כל הפסוקים הנפלאים, טעם בהכנסת אורחים, התלהבות בהכנסת אורחים, פסוקים ברורים

דבר זה נוגע לדברים הרבה מאוד, כגון שלום בית, ולמלמד דרדקי. פעמים הרבה יש שביום הראשון אחד הילדים עושה איזה מעשה שטות ומיד נוצר רושם אצל המלמד. יידע המלמד שעדיין אינו מכיר את הילד, שימתין בסבלנות ויזכה לראות ממנו בלי סוף נחת.

דמי ליה כמאן דמונח בכיסיה

כמו כן כשעוסקים בענין התורה הקדושה, כשהאדם לומד בפעם הראשונה לשם דוגמא מסכת יבמות, לא יתכן במציאות שיחיה עם עומק הסוגיות, שהרי הוא צריך להשקיע בהבנת המושגים החדשים ובפירוש המילים שאינן מוכרות לו, והרי כל מושג בפני עצמו לא יתכן שיבינו האדם לאשורו עד שלא ייפגש עמו ט"ו פעמים במשך המסכתא בכל אופניו. והיינו משום שבפעם הראשונה הוא תופס את הסוגיות רק באופן חיצוני ולא התחבר לנשמה שלהן, הוא לומד פעם נוספת - הוא מתחבר יותר; עוד פעם - הוא מתחבר עוד יותר, עד שבסוף הוא מתחבר לנשמה.

אלו שיודעים איך ללמוד, יודעים שהם מחכים להתחבר עם המהות של המסכתא. מי שלומד את המסכתא הלוך ושב ומתחבר עם סוגיותיה, כשמסיים אותה רצונו עז להתחיל אותה שוב מתחילתה, וזאת מפני שנעשה אצלו קשר פנימי עם המסכתא. וקשר זה אינו נעשה כשלומדים אותה פעם אחת בלבד, אלא על-ידי שלומדים אותה פעמים הרבה הלוך ושוב, אלא שאנשים רבים עוזבים מיד לאחר אכילת המרור מפני שאין להם סבלנות להמתין לשולחן עורך. אין לו כח ללמוד שוב, התייסר מספיק בפעם הראשונה כאשר מחשבתי ברחו לו מפני שמושגים רבים היו זרים לו. אין הוא מבין את הסוד שעליו ללמוד עוד הפעם ושוב פעם ולסכם, כי אז ייעשה אצלו

מנוחה ושמחה אור ליהודים

ועוד יש לדעת שמי שמשקיע בזה, ממילא **אור השבת חל עליו**, וכמו שכתב הגה"ק **רבי צדוק הכהן זי"ע** א בספרו **"פרי צדיק"** (תצוה ז): **בכל שבת יש קדושה מיוחדת לאותו שבת**, וכמו שאמרנו כמה פעמים שעל זה נאמר שבת בשבתו, **והקדושה היא קדושת הפרשה שקורין בשבת זו ומיוחדת לה** כמו שמובא בזוה"ק וכו'.

הן כל אחד יודע שאורו של כל יו"ט גוון אחר לו, ואין גוון של זה דומה לגוון של זה. מגלה לנו רבי צדוק שכמו כן יש לכל שבת גוון אחר והוא בא מקדושת הפרשה שקורין באותה שבת. ומוסיף רבי צדוק: ואף שהפרשה היא הכתובה בתורה ונקראה בשנה העברה, **מכלל שבכל שבת מופיעה קדושה חדשה לאותו שבת מקדושת הפרשה שקורין שיש בה גם כן אור מחודש בכל שנה**. היינו שבכל שנה מששת ימי בראשית מגיע אור חדש המיוחד לאותו שבת ולאותו שנה.

ובכן קדושת השבת תלויה בפרשה, וכמו שהיו רואים אצל הצדיקים, שהיו עושים עסק גדול מהפרשיות, ולמשל, בפרשת פינחס אשר קוראים בה את מוספי המועדים, היו רואים את השבת כיו"ט, למה? כי קוראים פרשת פינחס. ובפרשת בא, איזה עסק היו עושים ממנה! יציאת מצרים, שפרשת בא חשובה מפרשת בשלח. ואח"כ שבת שירה, ואח"כ שבת קבלת התורה.

העומד מבחוץ סבור שמדובר בדיבורים נחמדים בעלמא. אך לא! הדיבורים האלה באים מהצדיקים שהיו חיים את הפרשה, וכשהאדם חי את הפרשה, הוא רואה איך קדושת השבת תלויה בה. כיון שלמדו את

בתורה (וכבר כתבו בשם הרה"ק מקאריץ זי"ע א שאורח' הוא נוטריקון אור ח', דהיינו אור שמשיך רפואה, כי ברכת רפאנו היא הברכה השמינית בשמו"ע). והנה איך מרגיש האדם לאחר שעשה הכנסת אורחים מיוחדת? רוממות נפלאה! הוא זכה לקבל פני השכינה. והרי כך אנו רואים בחוש שאלו שעסקו בזה, נעשה אנשים מעודנים ומזוככים עד מאוד. **אתה יכול לקבל זאת אם תבוא עם כל ההתלהבות אל קריאת התורה, אך בשביל זה אתה מוכרח להכין עצמך, ולאחר ההכנה תתחבר אל הפרשה ותזכה לאותו אור.**

היודעים אנו מה מכיל פרשה אחת? הרגשתו תהיה לאחר הקריאה: הלוואי שאשאר עוד מעט בפרשה זו! רק שבוע אחד? כגון בפרשת וירא יש את פרשת העקידה! הן צריך ללמוד אותה היטב ולהבין את כל הסגולות שבה. איזו מסירות נפש של אברהם ושל יצחק! וכמו כן הלאה, תפילתו של אברהם אבינו, רחמנותו של אברהם אבינו.

אין זה נגמר. רק אזכיר מה שכתב ה'בת עין': היודע אתה למה רצה כל-כך הקב"ה לומר לאברהם אבינו את אשר הוא עושה?! לא משום שרצה שידע את כל הקורה בעולם, אלא משום שרצה להודיע לו עד כמה הוא מתמסר לאותם בני אדם שאינם הגונים ומחכה לתשובתם, ושאברהם אבינו יתפלל עליהם ויקווה אף הוא שמא ישובו בתשובה. שלא יחשוב אך אחד בשום מצב שכבר הלך לאבדון.

כל האורות שנמצאים בפרשה, הלא הם ללא גבול. ובשבת יש ביכולתם להשפיע על האדם. אך איך יתכן שהאדם ימצא בזה טעם והנאה אם הוא בא לקריאת התורה ואינו נמצא שם כלל. **הדבר יתכן רק על-ידי הכנה מוקדמת** כאמור.

משלחי רגל השור והחמור

ולסיום: לאדם יש הרגלים רבים שאינו מודע להם כלל, וכפי שרואים איך האדם תופס לפעמים רק לאחר עשרים שנה שהוא נוהג להגיב באופן מסוים בגלל איזה דבר שקרה לו בילדותו. אולם **לאור התורה, ובפרט זה שמאיר בשבת קודש, יש את הכח לעקור הרגלים עמוקים מאוד** אשר האדם עצמו אינו מודע להם. ישאל האדם: אם איני מודע להם, מה צורך יש לי לעקורם? אך התשובה פשוטה, שכל הרגל רע שיש לאדם, מונע ממנו עוד מתנה טובה שמוכן ומזומן לו, שהרי **לכל מצוה יש שפע גדול מאוד, אך הרגלי האדם מונעים מהשפע להגיע אליו** אכן כשנפתחים לבות בני ישראל, אז נכנס בו השפע ונעשה אצלו אור גדול, והרי בתורה יש הכל, כל הנשמות, כל המצוות, וכל הדברים שיכולים למנוע את השפע, ועל ידי התורה הכל נפתח.

הפרשה שוב ושוב, כשהיו מגיעים לשנה החדשה, לא היו מתחברים אל החיצוניות שלה, אלא אל הפנימיות שלה, דהיינו אל כל הדיבורים ברש"י שמלמדים בינה לאדם איך להתנהג בחייו ואיך לייצב את השקפתו.

האדם אומר: אינני יודע, אני איני מוצא את הדיבורים האלה ברש"י. בוודאי אינך מוצא, כי צריך ללמוד כמה פעמים כדי למצוא, שהרי בפעם הראשונה היית צריך להשקיע בדקדוק ובפירוש המילות, ורק לאחר כמה פעמים, אתה יכול להתחיל להתחבר לפנימיות.

סוף דבר: **הכנה הוא לשבת, הוא יכול לשנות את השבת של האדם. הן האדם משתוקק שאור השבת יאיר את נשמתו, ואע"פ שאינו משתוקק, הלא הוא יודע שבכל פרשה יש מרגליות טובות מיוחדות בשבילו.**

בשורה משמחת

מוקדים להשיג את הקונטרס 'הבינני'

ארה"ק

מרכז בעלזא	חדר ארונות, ארון מס 76	ירושלים
חדש - מקווה תולדות אהרן	שבטי ישראל 35	
מקוה יד כהן	רח' אוהל יהושע 8	בית שמש
מקווה רחוב דובר שלום	רמה ב'	
ביהמ"ד בעלזא	רח' רב חנן 4 רמה ד' 2	
מקווה שע"י ביהמ"ד המרכזי	רחוב בן איש חי 10 שכונת חפציבה	
מקווה השכונתי	רחוב הרב גרוסמן רמת אברהם	
ביהמ"ד בית גדליה	רמה ב טל: 053-317-0944	
מקווה תולדות אברהם יצחק	רח' חזון איש	
בית המדרש הגדול נדבורנה	קרית נדבורנה	בני ברק
חנות 'מול איצקוביץ'	רחוב הרב שך	
מקוה בית פנחס	רחוב יואל	
מקוה ויזניץ	רחוב רבינא	
מקוה בעלזא	רחוב בעלזא 5	
ביהמ"ד זכרון רפאל	רחוב יצחק ניסים פינת עוזיאל	
מרכז מסחרי הרב לגדא	רחוב הרב לגדא 1 קומה 1-	
בית המדרש בית שלום	רחוב בעל הנס רובע ז	אשדוד
בית המדרש בית דוד שאול	רחוב ר' חגיגה בן דוסא רובע ז	
בית המדרש בית נפתלי	רחוב יהודה הנשיא רובע ז	
בית מדרש בעלזא מרכזי	רחוב חטיבת הנגב רובע ג	
בית מדרש בעלזא	רחוב אברהם שפירא	
מאפיית אנגל	מרכז מסחרי בעל הנס	
ביהמ"ד בית פנחס	רח' ינאי 12	
בית המדרש 'בית אהרן'	רחוב פחד יצחק 5	ביתר עילית
בית המדרש בעלזא	רח' הרצוג 5 חדר ארונות ארון 59	חיפה
ביהמ"ד הגדול סערט ויזניץ	052-762-0720	
שכונת הבעש"ט	052-760-0162	פתח תקוה
חנות משקאות ישראל	מרכז מסחרי נחלת יצחק	אלעד
מרכז מסחרי נחלת יצחק	0527613239	קריית גת
בית המדרש אמרי חיים וזניץ	רחוב טרפון	מודיעין עילית

אם ברצונך לקחת חלק בזיכוי הרבים ולפתוח מוקד הפצה למכירת הקונטרס באזור מגוריך, ניתן לפנות ל'מכון הבינני' בכתובת מייל Info@machonhavineini.com

בשורה משמחת

מוקדים להשיג את הקונטרס 'הבינני'

אריצות הברית		
4615 14th Avenue	ביהמ"ד זכרון מרדכי טאהש	בארא פארק
5302 13th Ave	ביהמ"ד שומרי שבת	
814 Bedford Ave.	סאטמאר בנין בראך	וויליאמסבורג
553 Marcy Ave.	סאטמאר קעסקעיד	
690 Myrtle Ave.	סאטמאר מירטל	
44 Grove Spring Court	ביהמ"ד בית נפתלי בעלזא	לעיקוואוד
153 E 7th St.	ביהמ"ד קארלין סטאלין	
31 Arosa Hl	ביהמ"ד בית נחום - ברוקהיל BrookHill	
547 Park Ave.	ביהמ"ד סקולען	
2 Milano Dr.	ביהמ"ד שמן למנחה דינאדפאלא ברוקהיל	
608 E Kennedy Blvd.	ביהמ"ד סאטמאר - קענעדי Kennedy	
610 E County Line Rd	ביהמ"ד ראחמיסטריוקא	
2201 N. Wood Ave.	בית המדרש חסידי קאסאן	לינדן
52 Main Street 845-517-9722	ביהמ"ד קארלין סטאלין	מאנסי
25 Phyllis Terrace Monsey NY	כולל ויזניץ	
	ע"י המקוואות	מאנרא
אירופה		
Lange leem straat 170A	בית המדרש אהל משה	
Van spangen straat. 6	ביהמ"ד בעלזא מרכזי	אנטווערפן
Lamorinierstraat. 118	ביהמ"ד בית אהרן ישיבה ווילרייק	
47 East Bank	בית המדרש סקווירא	אנגליה-לונדון
St Kildas Road	בית מסחר עולם הספר	

אויב ווילט איהר אנטייל נעמען אין די דעם זיכוי הרבים, סיי פארקויפן אין אייער שוהל \ מקוה א.ד.ג. אדער נעמען א חלק אין די הוצאות, ביטע רופט: 718.387.1122

7 27785 25652 0

727785256520